

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra psychologie a speciální pedagogiky

Bakalářská práce

**Speciálně pedagogická podpora vysokoškolského
studia studentů se specifickými vzdělávacími potřebami**

Vypracovala: Veronika Kuklová
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radka Prázdňá Ph.D.

České Budějovice 2014

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá speciálně pedagogickou podporou poskytovanou vysokoškolským studentům se specifickými vzdělávacími potřebami. Tato podpora je realizována prostřednictvím poradenských středisek či center, která studentům jejich studium a orientaci v akademickém prostředí usnadňují, zároveň se snaží jejich studium vyrovnávat a kompenzovat tak limity, které s sebou zdravotní znevýhodnění či zdravotní postižení přináší.

Cíl práce spočívá v analýze podoby speciálně pedagogické podpory veřejných vysokých škol. Dílčími cíli je pak zjistit, zda jsou na veřejných vysokých školách vytvořeny pro studenty se specifickými vzdělávacími potřebami vnitřní univerzitní předpisy této podpory, a také prozkoumat, zda soukromé vysoké školy taktéž uskutečňují speciálně pedagogickou podporu pro vysokoškolské studenty se specifickými potřebami.

Práce je složena z části teoretické, praktické a přílohové. V části teoretické nalezneme tři hlavní kapitoly. První kapitola se zabývá především rozlišením specifických a speciálních vzdělávacích potřeb. Souběžně s tím se kapitola věnuje i charakteristice studentů se smyslovým postižením, se somatickým postižením či chronickým onemocněním. Dále se první kapitola zabývá studenty s psychickými poruchami nebo studenty se specifickými poruchami učení. Ve druhé kapitole je pozornost zaměřena na proces vysokoškolského vzdělávání a na rozlišení veřejných a soukromých vysokých škol. Poslední kapitola teoretického oddílu se pak zaměřuje na podobu speciálně pedagogické podpory a speciálního poradenství.

K dosažení praktických cílů bylo využito kvalitativního postupu, sběr dat probíhal metodou obsahové analýzy a dotazováním. Výzkumný soubor tvořilo 18 odborných pracovišť veřejných VŠ poskytujících podporu a 2 specializovaná pracoviště na soukromých vysokých školách. Získaná data z veřejných VŠ byla analyzována a roztríděna do tří příslušných kategorií. Analyzovaná data ze soukromých vysokých škol byla uvedena z hlediska dostupnosti a zprostředkování podpory pro studenty se

specifickými potřebami. Tato data byla následně shrnuta, utříděna do obdobných kategorií a poté komparována ve výsledcích výzkumu.

Ze závěru praktické části vyplývá několik doporučení pro optimalizaci některých studijních událostí. Popis realizace podpory ve vykonávání státních závěrečných zkoušek ve vnitřních předpisech vysokých škol nenalezneme, pozornost by se proto mohla soustředit právě na události státních závěrečných zkoušek; jednak na samotné konání státních závěrečných zkoušek, dále také na vypracování závěrečných prací a jejich následné obhajoby. Aktuální situace na veřejných vysokých školách by měla být inspirací pro soukromé vysoké školy. Inspirací je v tomto případě myšlena oblast poskytování speciálního poradenství určeného pro uchazeče o studium a studenty se specifickými vzdělávacími potřebami. Dalším podnětem k zamyšlení by mohl být soukromým vysokým školám cíl vytvořit pro studenty se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním během jejich studia na vysokých školách optimální podmínky.

Práce může sloužit budoucím studentům se specifickými vzdělávacími potřebami, v upravené podobě může poskytnout informace o možnostech studia, které je podporováno odborníky ze strany vysokých škol. Potencionální studenti tak získají přehled o tom, v jakém rozsahu je v České republice speciálně pedagogická podpora realizována. Práce může být přínosná i pro odborníky, rovněž může rozšířit povědomí o dané problematice také v široké veřejnosti.

Abstract

This bachelor thesis investigates a special educational support provided to university and college students with specific educational needs. This support is carried out by advisory centres, which help students with facilitation of their studies and orientation in the academic environment, as well as try to balance their studies and therefore compensate limits that accompany medical disadvantage or disability.

The main aim of this thesis lies in an analysis of the resemblance of special educational support at the public college and universities. Particular goals are to determine, whether there are at the universities and colleges internal policies present concerning the support of students with specific educational needs, and to investigate, whether the private institutions provide the support to students with special educational needs as well.

The paper consists of theoretical and practical parts and of the appendix. In the theoretical part we find three main chapters. The first one deals largely with discerning of specific and special educational needs. Simultaneously, it includes also a characteristic of students with sensory disability, somatic disability or with chronic disorders. Furthermore, it provides information on students with psychological disorders or with a specific learning disability. Second chapter focuses on the process of tertiary education and on differentiation of public and private institutions. The last chapter of the theoretical section is concerned with the form of special educational support and special counselling.

A quantitative analysis was used for the practical part of the paper. The collection of the data was carried out by the method of content analysis and questioning. The research sample consisted of 18 centres of public tertiary education institutions providing support and of 2 expert centres of private schools. Collected data from public institutions were analysed and divided into three relevant categories. Analysed data from private schools were categorised by the availability and arrangement of the support for students with specific educational needs. Consequently, the data set was gathered, categorised and then compared to the results of the research.

From the conclusion of the practical part, some recommendation emerged for optimization of some of the study events. The description of executing support for final state exams are nowhere to be found in the internal policies of researched schools, some attention could therefore be focused on the events of final state exams; partly on the execution of the actual exams, partly on the final thesis and their defences. The current situation at the public institution should provide some inspiration to the private schools. By inspiration is, in this case, meant the area of providing specialized counselling for applicants for studies and for students with specialized educational needs. Also, another possible improvement could be made in public schools, if the institution was able to create optimal conditions of the study for the students with physical disability and medical handicap.

This thesis can be used by future students with specific educational needs, in the revised form it can provide information about the possibilities of study, which is supported by the experts from the tertiary education institutions. Perspective student can find information on the extent of support of specialized educational needs in the Czech Republic. The thesis can benefit experts as well, it can also help the spread the knowledge of of this problem throughout the public.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 5. 5. 2014

.....

Veronika Kuklová

Poděkování

Děkuji vedoucí mé práce Mgr. et Mgr. Radce Prázdné, Ph.D. za odborné vedení práce, cenné rady a připomínky. Dále bych ráda poděkovala odborným pracovníkům poradenských pracovišť za ochotu spolupracovat a za poskytnutí hodnotných informací. V neposlední řadě děkuji mé rodině za podporu po celou dobu mého studia.

Obsah

Seznam použitých zkratk	9
Úvod	10
1 Specifické vzdělávací potřeby	11
1.1 Student se zrakovým postižením	12
1.2 Student se sluchovým postižením.....	14
1.3 Student se somatickým postižením a s chronickým onemocněním	16
1.4 Student se specifickými poruchami učení	19
1.5 Student s psychickou poruchou	20
2 Vysokoškolské vzdělávání	24
2.1 Současný vysokoškolský student.....	26
2.2 Vysoké školy	27
3 Speciálně pedagogická podpora vysokoškolského studia	29
3.1 Speciální poradenství.....	31
4 Cíl práce a výzkumné otázky	34
5 Metodika výzkumu	35
5.1 Technika sběru dat.....	35
5.2 Výzkumný soubor.....	36
6 Analýza dat	38
6.1 Data veřejných vysokých škol.....	38
6.2 Data soukromých vysokých škol.....	61
7 Výsledky výzkumu	63
7.1 Návrh optimalizace studijních událostí	68
Závěr	71
Seznam použitých zdrojů	73
Klíčová slova	79
Přílohy	80

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
NKS	narušená komunikační schopnost
PAS	porucha autistického spektra
SP	sluchové postižení
SPU	specifické poruchy učení
SSP	student se specifickými potřebami
SVP	specifické vzdělávací potřeby
TP	tělesné postižení
VŠ	vysoká škola
WHO	Světová zdravotnická organizace (The World Health Organisation)

Úvod

Bakalářská práce se zabývá speciálně pedagogickou podporou, která je v rámci veřejných a některých soukromých vysokých škol poskytována vysokoškolským studentům se zdravotním postižením či zdravotním znevýhodněním. Tato problematika se stává více aktuální pro stále větší počet vysokých škol. V současné době je proto přínosné zaměřit pozornost na formu podpory, která je na specializovaných pracovištích realizována.

Cíl práce spočívá ve vypracování návrhů doporučení pro optimalizaci specifikovaných studijních událostí studentům se specifickými vzdělávacími potřebami, dosažených za pomoci teoretických východisek a následného kvalitativního postupu. Chtěla bych zdůraznit důležitost seberealizace pomocí vysokoškolského vzdělání, díky níž dochází k naplnění základních lidských potřeb. Tyto potřeby jsou každému člověku vlastní, pochopitelně na ně mají tedy právo i studenti se zdravotním postižením nebo znevýhodněním, pro které má vzdělání stejně vysokou hodnotu jako pro intaktní vrstevníky.

Teoretická část je nejprve zaměřena na rozlišení specifických a speciálních vzdělávacích potřeb. Dále charakterizuje studenty se zrakovým, sluchovým a tělesným postižením, kam jsou zahrnuti také studenti s chronickým onemocněním. Následně se kapitola zaměřuje na studenty se specifickými poruchami učení a psychickou poruchou. Dále popisuje tematiku terciárního vzdělávání obecně, strukturu vysokých škol a sociální roli vysokoškolského studenta. Poslední část teoretického oddílu se pak zabývá speciálně pedagogickou podporou a bližší specifikací vysokoškolského poradenství.

Praktická část je věnována pracovištím vzniklým na podporu studentů se specifickými potřebami při veřejných vysokých školách. Následně je v této kapitole představena analýza vnitřních předpisů vztahujících se k výše zmíněné problematice a přináší porovnání dostupné podpory na veřejných a soukromých vysokých školách v České republice.

Práce by měla přinést komplexnější pohled na danou tematiku a zvýšit tak informovanost o dostupné podpoře a poradenství. Dále by mohla poukázat, do jaké míry je podpora ukotvena formou vnitřních předpisů v univerzitní struktuře veřejných vysokých škol, nebo jak se tato tematika dotýká vysokých škol soukromých.

1 Specifické vzdělávací potřeby

Legislativní ukotvení problematiky týkající se dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami nalezneme v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů a ve vyhlášce 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných v platném znění vyhlášky č. 147/2011 Sb. Podle školského zákona § 16 odst. 1 se dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami rozumí osoba zdravotně postižená, zdravotně znevýhodněná nebo sociálně znevýhodněná.

Za zdravotní postižení se v tomto případě považují postižení tělesná, mentální, zraková nebo sluchová, dále vady řeči, vývojové poruchy učení nebo chování, v neposlední řadě také souběžná postižení s více vadami a autismus. Zdravotním znevýhodněním je zákonem myšleno zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení nebo chování. Posledním pojmem je sociální znevýhodnění, které je dle školského zákona definováno rodinným prostředím s nízkým sociálně kulturním postavením, ohroženým sociálně patologickými jevy, nařízenou ústavní výchovou nebo uložením ochranné výchovy, dále postavením azylanta a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky.

Je nutno rozlišit speciální a specifické vzdělávací potřeby. Výše uváděná legislativa se zaměřuje na primární a sekundární vzdělávání, hovoří tedy o speciálních vzdělávacích potřebách. Z těchto potřeb vycházejí u vysokoškolských studentů specifické vzdělávací potřeby, nelze zde ale využívat stejného pojmu. Terciární vzdělávání nalezneme v legislativě jemu určené. Jedná se o zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách),

ve znění pozdějších předpisů. Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám MŠMT (2014) v příloze č. 3 nabízí základní typologii studentů se SVP, která je přímo určena pro potřeby uskutečnění vysokoškolského studia. Zde je nutné zdůraznit, že typologie nahlíží na postižení a znevýhodnění z funkčního hlediska, to znamená, co všechno může osoba nebo student se SVP s patřičnou podporou a pomocí vykonávat a nebrání mu to ve zvládnání vysokoškolského studia. V klasifikaci proto nenalezneme kategorie postižení, které se z medicínského hlediska z tohoto procesu vylučují (např. mentální retardace).

Podle Pravidel MŠMT (2014) zní základní typologie studentů se SVP takto:

- A. Student se zrakovým postižením
 - A1. lehce zrakově postižený / uživatel zraku
 - A2. těžce zrakově postižený / uživatel hmatu/hlasu
- B. Student se sluchovým postižením
 - B1 nedoslýchavý / uživatel verbálního jazyka
 - B2 neslyšící / uživatel znakového jazyka
- C. Student s pohybovým postižením
 - C1. s postižením dolních končetin (paraplegie)
 - C2. s postižením horních končetin (jemné motoriky)
- D. Student se specifickou poruchou učení
- E. Student s psychickou poruchou (včetně poruch autistického spektra a narušené komunikační schopnosti) nebo s chronickým somatickým onemocněním

1.1 Student se zrakovým postižením

Zrakem zaznamenáváme velikost, barvu, vzdálenost, tvar, pohyb nebo prostorovost, zrak nám rovněž pomáhá identifikovat předměty a osoby. Zrakové postižení působí omezení v poznávání okolního světa a v přijímání z něj dostupných vizuálních informací, zasahuje také komplexně do jedincovy osobnosti i do jeho

psychického a fyzického vývoje. (Nováková in: Vítková 2004, s. 87; Nováková in: Pipeková et al. 2010, s. 254) Nyní si blíže specifikujeme zrakové postižení a jeho vliv na jedince právě v rámci vysokoškolského vzdělávání. Jedinec se zrakovým postižením je „osoba, která po optimální korekci (např. medikamentózní, chirurgické, optické) své zrakové vady či poruchy má dále problémy při zrakovém vnímání a zpracování zrakem vnímaného v běžném životě“ (Ludíková in: Renotierová, Ludíková et al. 2006, s. 192).

Uvedeme si tři základní členění zrakového postižení. Z hlediska doby vzniku se jedná o postižení vrozené a získané, podle příčiny vzniku o postižení orgánové a funkční. Na základě stupně zrakového postižení hovoříme o osobách slabozrakých, osobách se zbytky zraku a osobách nevidomých. Při dělení zrakového postižení podle stupně se vychází především ze stavu vizu, neboli zrakové ostrosti, zachovaného rozsahu zorného pole a z dalších faktorů, které zrakové postižení ovlivňují. (Hamadová, Květoňová a Nováková 2007, s. 35-39).

Slabozrakost je snížení zrakové ostrosti pod 6/18 až 3/60 s možnými přidruženými poruchami zorného pole (např. skotomy – výpadky v zorném poli). Porucha zrakového vnímání způsobuje zkreslení či vznik neúplných zrakových představ. Jedinec má problémy s prostorovou orientací, s orientací na ploše, s péčí o sebe sama atd. K lepším výkonům v oblasti čtení a práce s textem, které jsou zapotřebí jak v každodenním životě, tak ve vzdělávání, slouží nejrůznější kompenzační pomůcky (např. lupy, speciální učebnice či texty). (Nováková in: Pipeková et al. 2010, s. 257; Slavík et al. 2012, s. 126)

Zbytky zraku (těžkou slabozrakost) lze charakterizovat sníženým vizem na 3/60 až 1/60. Výsledkem snížení viza je zhoršení či deformace zrakových schopností. U jedinců s těžkou slabozrakostí je třeba stimulovat a rozvíjet zrakové i hmatové dovednosti, tedy čtení černotisku s pomocí optických kompenzačních pomůcek i Braillova písma. (Nováková In Pipeková et al., 2010, s. 258; Ludíková in: Renotierová, Ludíková et al. 2006, s. 200)

Nevidomostí je myšlena úplná ztráta či nevyvinutí zrakové funkce (zraková ostrost pod 1/60 až světlocit). Takový jedinec není schopen si vytvářet zrakové představy, dále

má obtíže v prostorové orientaci, tzn. i v samostatném pohybu. U nevidomých osob dbáme na rozvoj kompenzačních smyslů, především na rozvoj hmatu a sluchu, a to pomocí speciálních pomůcek a Braillova písma. (Nováková in: Pipeková et al. 2010, s. 258; Slavík et al. 2012, s. 127-128)

Vrátíme-li se k typologii studentů se SVP podle Pravidel MŠMT (2014) viz výše, můžeme si z funkčního hlediska blíže specifikovat zrakové postižení, které je pro vysokoškolské vzdělávání zásadní. Student lehce zrakově postižený, tzn. uživatel zraku, který je se zrakem schopen pracovat, používá při svém studiu tištěné texty (černotisk), možné je jejich použití i v kombinaci s odečítači obrazovky. Technická práce s takovými dokumenty a texty (i vizuálními) spočívá ve zvětšování či změnách optického charakteru. Naopak student těžce zrakově postižený (myšleno těžce slabozraký, nevidomý) a uživatel hmatu/hlasu pracuje primárně s odečítači obrazovky spolu s hlasovým výstupem nebo hmatovým displejem. Pro odečítače jsou určeny upravené textové dokumenty. Další způsob práce s textem je práce s hmatově tištěnými dokumenty.

1.2 Student se sluchovým postižením

Podle Horákové (In: Pipeková et al. 2010, s. 142) je za sluchové postižení považováno z medicínského pohledu poškození funkce sluchového orgánu, z pohledu pedagogického jde o narušení vztahů člověka se SP s jeho okolím. S medicínským pojetím sluchového postižení souhlasí i Slowíkova definice níže.

„Sluchové postižení je následkem organické nebo funkční vady v kterékoli části sluchového analyzátoru, sluchové dráhy a sluchových korových center, příp. funkcionálně percepčních poruch“ (Slowík 2007, s. 72)

Horáková (2012, s. 12-15 a 19-20) uvádí dělení sluchových poruch podle stupně a místa vzniku na periferní nedoslýchavost či hluchotu (převodní, percepční a smíšenou) a centrální nedoslýchavost či hluchotu. Další členění je podle doby vzniku

SP. V tomto případě dělíme SP na vrozené (geneticky podmíněné a kongenitálně získané) a získané (prelingválně a postlingválně, tj. před a po fixaci řeči).

Souralová a Langer (In: Renotiérová, Ludíková et al. 2006, s. 177) uvádějí, že se nedoslýchavost pohybuje na rozhraní od minimálních ztrát až po těžkou nedoslýchavost. Hluchota je brána jako nejtěžší stupeň sluchového postižení, při kterém není jedinec schopen mluvenou řeč vnímat, na řadu tak nastupuje vizuální přijímání informací a alternativní způsob komunikace. Stupeň postižení lze určit pomocí audiometrie. Světová zdravotnická organizace – WHO (1980) stanovila následující škálu stupňů SP:

- žádná sluchová porucha (0-25 dB)
- lehká sluchová porucha (26-40 dB)
- střední sluchová porucha (41-60 dB)
- těžká sluchová porucha (61-80 dB)
- úplná ztráta sluchu (81 dB a více)

Podle Horákové (2012, s. 10) řadíme do skupiny jedinců se sluchovým postižením kategorie osob nedoslýchavých, neslyšících a ohluchlých, jež jsou specifické stupněm, dobou vzniku sluchové vady a velikostí sluchové ztráty.

Tyto kategorie lze také definovat podle Pravidel MŠMT (2014). Nedoslýchavý student, jinak řečeno uživatel verbálního jazyka, automaticky pracuje s psanou nebo mluvenou formou verbálního jazyka, netřeba zdůrazňovat, že primárně užívá jazyka českého. K této kategorii jsou přiřazeni i později ohluchlí, z medicínského hlediska neslyšící, protože sami znají a ovládají verbální jazyk lépe než jazyk znakový. Naopak neslyšící student je uživatelem znakového jazyka. V českém prostředí se k takovému druhu komunikace využívá český znakový jazyk nebo jiná forma neverbální komunikace.

Slavík (2007, s. 71-72) popisuje celou řadu bariér odvíjejících se od sluchového postižení, které ztěžují nejen vzdělávání osob s těžkým SP a osob neslyšících, ale celkově i jejich společenský život a samostatnost. Sluchové postižení má negativní dopady na komunikační schopnosti, kognitivní procesy, na psychiku člověka se SP, na oblast sociálních kontaktů a vazeb, v nemalé míře také na orientační schopnosti. Slavík

(2012, s. 135-136) konkretizuje bariéry v oblasti vzdělávání a dodává další překážky ve studijních dovednostech, např. ve sledování přednášek, zapojování se ve výuce, zařazuje také deficity v samostudiu. Na dlouhodobější deprivaci v oblasti komunikace navazují socioemoční problémy (např. izolace, úzkosti či psychosomatické potíže). Závěrem však dodává, že lze tyto bariéry zmenšit či úplně odstranit pomocí příslušných kompenzačních pomůcek.

Kompenzační pomůcky je nutné volit s ohledem na stupeň sluchového postižení. Horáková (In: Pipeková 2010, s. 148-149) rozděluje pomůcky na vhodné pro usnadnění vnímání a na pomůcky napomáhající tvoření mluvené řeči. Pro nedoslýchavé jsou nejčastěji volena sluchadla, jinými slovy elektroakustický přístroj zesilující zvuk. Dalšími pomůckami mohou být osobní zesilovače, indukční smyčky aj. Neslyšícím, konkrétně ohluchlým jedincům nebo dětem s těžkým vrozeným postižením sluchu, je indikován kochleární implantát, který vyvolává sluchový vjem přímou elektrickou stimulací sluchového nervu uvnitř hlemýždě vnitřního ucha. V případě, že je poškozen sluchový nerv či centrální sluchové dráhy, přichází v úvahu kmenový implantát, který obnovuje sluchové vjemy elektrickou stimulací kochleárních jader v mozkovém kmeni.

1.3 Student se somatickým postižením a s chronickým onemocněním

Vítková (2006, s. 11) uvádí, že somatické postižení je charakteristické primárním či sekundárním omezením hybnosti. Do této kategorie lze zařadit jedince, jejichž pohybové omezení je způsobeno zdravotním oslabením nepřímo. Jankovský (2006, s. 39) dodává, že se mohou motorické problémy objevovat dočasně či trvale, kromě poruch nervového systému se jedná ještě o nejrůznější poruchy muskuloskeletálního aparátu.

Omezení hybnosti se projevuje obrnou, což je stav, při kterém člověk nemůže vykonávat volní pohyb. Postižen může být svalový tonus (hypotonie, spasticita), svalová koordinace či centrální nervová soustava. Obrnu lze rozdělit podle místa postižení na centrální a periferní. V prvním případě je zasažena centrální nervová

soustava (mozek a mícha), v druhém případě periferní nervstvo. Podle stupně závažnosti se jedná o parézu (částečné ochrnutí) a plegii (úplné ochrnutí). Pokud je zasažena jedna končetina, mluvíme o monoparéze/monoplegii, pokud je postižena levá či pravá polovina těla jedná se o hemiparéze/hemiplegii. Diparézou/diplegií je myšleno postižení dolní poloviny těla, celkové postižení všech čtyř končetin se nazývá kvadruparéza/kvadruplegie. (Jankovský 2006, s. 39; Vítková 2006, s. 41)

Příčiny somatického postižení mohou být vrozené nebo získané. Mezi vrozené příčiny řadíme například dětskou mozkovou obrnu (DMO) ve spastické i nespastické formě. Dále si můžeme uvést vrozené vývojové vady (deformity končetin, kloubů svalů nebo lebky, rozštěpové vady, amelie nebo fokomelie). Úrazy jako poranění páteře a míchy, různé amputace končetin a následky vážných onemocnění (např. mozkové nádory či záněty, neuromuskulární a svalová onemocnění) a také deformity páteře vznikají v důsledku špatného držení těla (skolióza, kyfózy) a řadíme je do etiologie získaných tělesných postižení. Další kategorií jsou v etiologii dlouhodobá onemocnění, která mají za následek zdravotní znevýhodnění. Na tomto místě bychom si měli zmínit také neurologické onemocnění - epilepsii. Preiss (2006, s. 30-36) poukazuje na to, že epilepsie do značné míry omezuje studijní úspěšnost a pracovní způsobilost. Toto onemocnění může mít dopady na kognitivní funkce ve smyslu narušení paměti, učení, řeči či pozornosti. Akademické centrum pro epileptologii a epileptochirurgii v Brně uvádí výskyt epilepsie v populaci kolem 0,5-1% lidí. Z toho vyplývá, že tímto onemocněním trpí celkový počet 50 milionů jedinců na celém světě. V České republice se toto onemocnění objevuje asi u 70 000- 100 000 lidí. Podle Jankovského (2006, s. 44) a Vítky (In: Vítková 2006, s. 69-70) se epilepsie projevuje opakujícími se spontánními záchvaty – parciálními (malé záchvaty projevující se výpadkem pozornosti a vnímání) a generalizovanými. Během generalizovaného záchvatu dochází k těmto projevům – křeče, ztráta svalového napětí, poruchy vědomí, bolesti hlavy, zvracení, změna barvy kůže, pocení, hučení nebo zvonění v uších atd. V případě, že se jedinec k vědomí zcela neprobere a záchvaty se opakují, pak může jeho stav vyústit v tzv. status epilepticus, život přímo ohrožující.

Z hlediska funkčnosti a možností v edukaci jsou jedinci se somatickým postižením klasifikováni následovně (Pravidla MŠMT, 2014):

- jedinec s postižením dolních končetin,
- jedinec s postižením horních končetin,
- jedinec s chronickým somatickým onemocněním

Osoba s postižením dolních končetin je ta osoba, která využívá k osobní přepravě různých zařízení. Samostatný pohyb pak zajišťují mechanické nebo elektrické vozíky či opěrné hole. Do této kategorie zařazujeme i jedince mající určenou lékařskou diagnózu, ze které není patrné sekundární omezení pohybového aparátu. Osoba s poruchou hybnosti horních končetin má natolik omezenou funkci jemné i hrubé motoriky, že je v rámci studijních povinností snížena i celková efektivita vykonávané práce (např. psaní poznámek na počítači i vlastní rukou, manipulace s knihami, přístrojovou technikou či s předměty běžné denní potřeby). Osoba trpící chronickým somatickým onemocněním je v plnění školních povinností znevýhodněna běžným způsobem, strana školy by tak měla vyjít vstříc jeho individuálním studijním potřebám.

Omezená hybnost nebo tělesné oslabení znesnadňuje vysokoškolského vzdělávání. Abychom předcházeli tomu, že bude jedinec se somatickým postižením vyřazován z běžných činností, které potřebuje k uspokojování všech svých potřeb (citových, sociálních, edukačních atd.), musíme dbát na jeho specifické potřeby. Cílem speciálně pedagogické podpory je dosáhnout v závislosti na typu a stupni tělesného postižení plné sociální integrace, a to nejrůznějšími prostředky a přístupy. Možností, jak facilitovat a kompenzovat potřeby jedince s TP, je celá řada, například bychom mohli a také měli dbát na bezbariérovost školního prostředí, kde se student pohybuje, dále zvýšit časovou dotaci na přemísťování a osobní hygienu, pokud je to nutné. Vhodnými pomůckami pro imobilní studenty jsou počítačové technologie, které usnadňují edukaci. V tomto případě pak musí být počítač sám o sobě upraven tak, aby jej mohl student s TP plně využívat (např. adaptace počítačové klávesnice atd.). (Vítková 2006, s. 160-161)

1.4 Student se specifickými poruchami učení

Pojmem specifické poruchy učení nebo specifické vývojové poruchy učení označujeme „*různorodé skupiny poruch, které se projevují nejčastěji obtížemi při nabyvání a užívání zejména tzv. školních dovedností u jedinců s alespoň průměrnou úrovní intelektu*“ (Slowík 2007, s. 124)

Zelinková (2009, s. 41-42) přesněji definuje jednotlivé obtíže v oblasti školních dovedností (psaní, čtení, počítání atd.), které si nyní blíže specifikujeme. Dyslexie je porucha osvojování čtenářských dovedností, nejvíce ovlivňuje úspěšnost studentů s SPU, kteří mívají omezenou rychlost, správnost a techniku čtení, v nemalé míře i porozumění samotnému textu.

Dysgrafií je myšlena porucha osvojování psaní, která se nejvíce objevuje v písemném projevu. Postižena je především grafická stránka, tedy čitelnost a úprava. Konkrétními projevy mohou být změny písmen (tvar, neadekvátní velikost), dále pomalé tempo, při němž musí student SPU na psaní vynaložit hodně času a energie. (Zelinková 2009, s. 9, 42)

Další specifickou poruchou je dysortografie. Dysortografie se projevuje v oblasti osvojování pravopisu, nezasahuje však celou oblast gramatiky, týká se jen tzv. specifických dysortografických jevů, jako například rozlišování krátkých a dlouhých samohlásek a sykavek. Jedinec s dysortografií má dále problémy s rozlišováním slabik (například dy-di, ty-ti, ny-ni), vynechává nebo přidává písmena i slabiky, dělá mu také problémy rozlišování hranic slov v písmu. (Bartoňová in: Pipeková et al. 2010, s. 161; Zelinková 2009, s. 43-44)

Jedinec, který má diagnostikovanou dyskalkulii, trpí poruchou osvojování matematických dovedností. Zde jsou patrné odchylky v chápání číselných pojmů a základních početních úkonech. Další specifické poruchy učení si zmíníme jen okrajově, jedná se o dyspraxii (porucha obratnosti, tedy provádění volných pohybů), dysmúzií (porucha v osvojování hudebních dovedností) a dyspinxií (specifická porucha kreslení). (Bartoňová in: Pipeková et al. 2010, s. 161-162; Zelinková 2009, s. 44)

Zelinková (2009, s. 10) dále upozorňuje na jevy, které se na první pohled zdají být dys- poruchou, ale není tomu tak. Jedná se například o pomalé osvojování školních dovedností u dětí s nízkou úrovní rozumových schopností nebo dětí vývojově nezralých. Za SPU nepovažujeme pouze jeden z projevů např. záměny písmen nebo číslic, záměny krátkých a dlouhých samohlásek atd. Přidruženými problémy mohou být komplikace při soustředění, pravolevé a prostorové orientaci, zrakovém a sluchovém vnímání nebo obtíže v oblasti motoriky, paměti a orientace v čase.

Zelinková (2009, s. 21) uvádí, že k edukaci jedinců se SPU neexistují jednotné metody, protože kombinace projevů způsobuje, že nenajdeme dva totožné jedince, kteří by měly naprosto stejné vzdělávací potřeby. Vztaženo na vysokoškolské studenty, dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, příp. dílčí oslabení výkonu (poruchy pozornosti) jim při řádném plnění studijních povinností způsobuje problémy. Pokorná (2010, s. 18-20) rozebírá situaci významu dovednosti čtení, psaní a počítání v současné společnosti, v návaznosti na to uvádí, že pro mnoho dospělých se specifickými poruchami učení, u kterých nebyly tyto nedostatky kompenzovány, činí tyto základní dovednosti problémy ještě v jejich dospělosti. Není proto divu, že je nutností podporovat tyto jedince ve všech věkových kategoriích, protože náprava specifických poruch učení není věkem nijak limitována, jak se k dané problematice vyjadřuje Slavík (2012, s. 139).

1.5 Student s psychickou poruchou

Studentem s psychickou poruchou je myšlena osoba, pro kterou je psychická porucha natolik limitujícím faktorem, že není schopna plně realizovat studijní povinnosti nebo vyžaduje náležité změny v organizačních záležitostech školy. Do této kategorie jsou zahrnuti i studenti s narušenou komunikační schopností (dále jen NKS) a poruchami autistického spektra (Pravidla MŠMT, 2014). Podle Kučery (2013, s. 163) je možno si uvést několik dalších příkladů psychických poruch – schizofrenie, poruchy s bludy, poruchy duševní způsobené užíváním drog a jiných psychotických látek,

organické psychické poruchy, bipolární afektivní porucha, periodická depresivní porucha, obsedantně-kompulzivní poruchy, fobické úzkostné poruchy, specifické poruchy osobnosti, poruchy příjmu potravin a poruchy chování.

Psychické poruchy definujeme určitými symptomy, které jsou buď přítomné, nebo absentují. „*Tyto symptomy jsou ohraničené a charakteristické tělesné nebo duševní jevy, jež se kvalitativně či kvantitativně odchyľují od normy.*“ (Mentzos 2012, s. 14)

Jak již bylo zmíněno výše, narušená komunikační schopnost a poruchy autistického spektra (dále jen PAS) jsou také dílčím předmětem zájmu speciálně pedagogické podpory pro studenty se SVP, proto si zmíníme obě jejich základní charakteristiky.

Komunikace je pro člověka důležitým prostředkem, jehož prostřednictvím dokáže jedinec sdělovat své myšlenky, pocity a názory, vyměňovat informace, realizovat se ve společenském prostředí, ve kterém žije. Narušení komunikačních schopností všechny tyto faktory znesnadňuje. (Heroutová in: Vítková et al. 2004, s. 95) „*Komunikační schopnost je narušena tehdy, pokud některá rovina jeho jazykových projevů (případně několik rovin současně) působí interferenčně (rušivě) vzhledem ke komunikačnímu záměru*“ (Lechta 1995, s. 13). Podle Heroutové (In: Vítková 2004, s. 96-97) lze nahlížet na NKS z více perspektiv. Zaprvé má NKS velký vliv na průběh komunikačního procesu. Tento proces lze dělit na složku expresivní (tvorba řeči) a složku receptivní (porozumění řeči). Zadruhé je nutno brát ohled i na formy komunikace (verbální a neverbální), zatřetí existuje hledisko jazykových rovin, které nám odkazují na definici V. Lechty.

Heroutová (In: Vítková 2004, s. 97) nastiňuje rovinu:

- gramatickou (větná skladba, slovní druhy, skloňování)
- lexikální (slovní zásoba)
- zvukovou (výslovnost)
- pragmatickou (adekvátní používání komunikačních schopností v sociálním kontextu)

V oblasti vysokoškolského vzdělávání mají význam hlavně poruchy tempa a plynulosti řeči, jako je koktavost a breptavost. Důležité jsou taktéž chraptivost, fonasteníe, dysfonie/afonie a jícnový hlas, jež spadají do poruch hlasu. Neurogeníe

poruchy řeči, které vznikají v důsledku onemocnění a traumat centrální nervové soustavy (afázie, dysartrie), budou mít v populaci vysokoškolských studentů se SPV také své místo. Dále sem patří vývojové vady řeči, například dysfázie, a poruchy rezonance řeči (huhňavost, palatolalie). Útlumy sociálních funkcí řeči (mutismus, surdomutismus) se budou na druhou stranu na akademické půdě vyskytovat minimálně. (Slavík et al. 2012, s. 141-142) Klenková (In: Vítková 2004, s. 111) upozorňuje, že za NKS nelze považovat fyziologické poruchy, při nichž může docházet v průběhu vývoje dítěte ke spontánní nápravě. Zde je myšlena například fyziologická dyslalie.

Podle Thorové (2006, s. 58, 61, 97, 115) patří PAS do kategorie persvazivních vývojových poruch, které komplexně a negativně ovlivňují vývoj jedince a projevují se již od raného věku dítěte. Patří sem například Dětský autismus či Aspergerův syndrom. Při Aspergerovu syndromu není, na rozdíl od Dětského autismu, narušena inteligence ani vývoj řeči. Charakteristické deficity poruchy autistického spektra se projevují v tzv. triádě problémových oblastí. Do triády řadíme sociální chování a interakci, komunikaci a představivost (fantazie). Mezi hlavní symptomy PAS, jak blíže specifikuje Vágnerová (2004, s. 319-325), můžeme zařadit odlišnost ve vnímání smyslových podnětů, zálibu ve stereotypech (chování, manipulace s předměty a organizace času) a ritualizaci, dále také problémy v učení, kdy jedinci negeneralizují své vlastní zkušenosti. Objevují se i výrazná omezení v kompetencích komunikačních a sociálních. Jedinec s PAS tak není schopen navazovat běžné mezilidské vztahy, často mu chybí empatie, projevuje se u něho nezáměr o navazování kontaktu. Obecně lze říci, že tento jedinec těžko rozkóduje verbální i neverbální projevy. Nechápe je, jsou pro něho nezajímavé nebo se jich může dokonce bát, v tom také spočívá neschopnost sociální adaptace, tedy nepřiměřené reakce na situace a jejich sociální kontext. Příčinou PAS je podle Vosmika a Bělohlávkové (2010, s. 13) dysfunkce mozkových systémů a struktur, které vznikly na genetické úrovni, nebo došlo k prenatálnímu, perinatálnímu či raně postnatálnímu poškození těchto struktur. Thorová (2006, s. 367-369) dále popisuje situaci u studentů na vysokých školách, kteří trpí Aspergerovým syndromem. Poukazuje na značnou úspěšnost v absolvování VŠ, na druhou stranu se ale zaměřuje i na školní neúspěšnost. Ta může být zakotvena v nerespektování autorit, v neplnění studijních povinností, které

studenty nebaví nebo jim nejdou (např. tělocvik), v sociální interakci v akademickém prostředí (jednání s vyučujícími ohledně zkoušek a zápočtů), v neposlední řadě také v nízké ctížadosti k lepším výkonům.

2 Vysokoškolské vzdělávání

V mezinárodním měřítku je vysokoškolské neboli terciární vzdělávání zařazeno Mezinárodní standardní klasifikací vzdělávání ISCED (1997) pod kódy 5A a 5B, které znázorňují první stupeň terciárního vzdělávání, tedy vyšší odborné školy. Dále pak kódem 6, který představuje stupeň druhý, kam patří vysoké školy a univerzity, jež jsou předmětem našeho zájmu.

Již v první kapitole byl zmíněn zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů, který reflektuje současnou podobu terciárního vzdělávání v České republice. Podle § 1 písm. b) a c) zákona č. 111/1998 Sb. mají vysoké školy klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti a to tím, že umožňují, v souladu s demokratickými principy, přístup k vysokoškolskému vzdělání, k získání odpovídající profesní kvalifikace a přípravy pro výzkumnou práci. Poskytují další formy vzdělávání, prohlubují znalosti, čímž se podílejí na celoživotním vzdělávání. Dále § 21 odst. 1 písm. d) a e) téhož zákona uvádí povinnost veřejné VŠ činit všechna dostupná opatření pro vyrovnání příležitostí studovat na vysoké škole a poskytovat informační i poradenské služby související se studiem.

V České republice je tedy terciární vzdělání tvořeno vysokými školami, univerzitami a vyššími odbornými školami a lze ho získat vystudováním akreditovaného studijního programu v různých formách studia (prezenční, kombinované a distanční). Dle § 45 až 47 zákona o vysokých školách jsou charakterizovány tyto studijní programy, konkrétně to je program bakalářský (tříletý, nejvýše čtyřletý), magisterský navazující či nenavazující na bakalářské studium a doktorské studium (nejméně tříleté, nejvýše čtyřleté). Všechny programy jsou ukončeny řádnou státní nebo doktorskou závěrečnou zkouškou, obhajobou bakalářské, diplomové či dizertační práce a posléze udělením příslušného akademického titulu. Závěrečným a souhrnným výstupem terciárního vzdělávání jsou kompetence, do nichž spadají veškeré vědomosti, dovednosti, postoje a zkušenosti nabyté během vzdělávacího procesu (Slavík et al. 2012, s 205).

Návrh Bílé knihy pro terciární vzdělávání (2009, s. 13-14) naznačuje oblast slabých a silných stránek současného vysokoškolského vzdělávání. Mezi silné stránky řadí například příznivé pokrytí ČR institucemi a prestiž jejich akademických pracovníků, význam vysokoškolského vzdělání pro životní úroveň a přehledný systém normativního financování. Jako slabé stránky udává nesoulad mezi volbou studia a poptávkou na trhu práce, špatnou provázanost a prostupnost mezi stupni vysokoškolského vzdělávání na různých VŠ a zároveň mezi vysokými a vyššími odbornými školami a také závislost veřejných VŠ na veřejných zdrojích. Tento dokument dále představuje příležitosti a hrozby terciárního vzdělávání. Příležitostmi jsou myšleny například příznivá reforma terciárního vzdělávání, posílení autonomie VŠ, zvýšení mezinárodního prvku (jak u studentů, tak u akademických pracovníků), vznik prakticky orientovaných studijních programů a příliv soukromých zdrojů ze strany studentů či firem. Hrozby Bílá kniha terciárního vzdělávání (2009, s. 14) vidí v nedostatku veřejných prostředků, ve velké nerovnosti v šancích na zisku vysokoškolského vzdělání se vznikem sociálního napětí, dále v nedostatečné koordinaci reforem v primárním a sekundárním vzdělávání a v oblasti výzkumu.

Slavík (2012, s. 12) uvádí, že současné trendy vedou ke dvěma jevům, jež se vztahují k vysokoškolskému vzdělávání. Zaprvé je to uplatňování rovného přístupu ke vzdělání, zadruhé nárůst počtu studentů s tím spojený (tzv. masovost vysokoškolského vzdělávání). Dle § 87 zákona č. 111/1998 Sb., je MŠMT povinno vypracovávat a každoročně aktualizovat dlouhodobý záměr, který musí reagovat na současnou situaci ve vzdělávání a úzce souvisí s výše uvedenými jevy. Dlouhodobý záměr vzdělávací, vědecké, výzkumné, vývojové, inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011-2015 udává mj. cíl odstranit do blízké budoucnosti bariéry v přístupnosti vysokých škol, například pro uchazeče znevýhodněné sociálně nebo osoby se zdravotním postižením či znevýhodněním, dalším cílem je i rozvoj vysokoškolského poradenství.

2.1 Současný vysokoškolský student

Před bližším specifikováním práv a povinností studenta je třeba si uvést obecnou charakteristiku role současného vysokoškolského studenta. Tato sociální role má velký význam v rozvoji osobnosti jak pro intaktní populaci, tak pro jedince se SVP, kteří mají vzdělávací proces ztížený právě kvůli zdravotnímu postižení či znevýhodnění. Podle Slavíka (2012, s. 119-120) má role tři složky, které se dotýkají fungování studentů v rámci akademické obce. Jednou z rolí je student jako osobnost, komplexní a vyzrálá, která je formována sociálním prostředím a svými individuálními dispozicemi. Druhou je student jako klient účastníci se výuky, kterému jsou předávány veškeré dostupné poznatky. A tou poslední složkou je role studenta jako učícího se jedince, který je nakloněn studiu i učení a je motivován k přijímání nových informací a přípravě na své budoucí zaměstnání.

Slavík (2012, s. 97, 117-118) dále rozvádí odlišnosti studentů prezenčního, pregraduálního studia se studenty ostatních forem studia (kombinovaného, distančního nebo doktorandského). Každá z těchto skupin má většinou různé psychologické a sociální charakteristiky vztahující se k věku studentů a k dané formě studia. Věk studentů pregraduálního studia se pohybuje v rozmezí mezi 19 až 25 lety, což je rozhraní adolescence a rané dospělosti. Je známo, že s věkem se mění i schopnost učení. V tomto případě hraje velkou roli sociální učení, student má dostatečně dobré podmínky pro efektivní učení a vysokou schopnost koncentrace. Co se týče pamětního učení Slavík (2012, s. 118) uvádí, že se začíná v rané dospělosti lehce snižovat. Studenti pregraduálního studia jsou specifičtí i stylem studentského života a prožíváním vysokoškolského studia. Studium je u nich na prvním místě, jsou silně motivováni. Na studijní výsledky a vlastní hodnotový systém působí vliv vrstevnické skupiny a akademického prostředí. Studenti ostatních forem studia, tedy postgraduálního, chápou vysokoškolské studium jako doplňkové ke svému zaměstnání, protože věk těchto studentů se pohybuje zhruba od 30 až do 60 let. Většinou se tak jedná o zkušené osoby s letitou praxí v oboru. Tato skupina středně dospělých a starších dospělých má také jiné parametry učení. Schopnost učení sice stále trvá, ale již není tak efektivní jako

v mladším věku, může být efektivnější v případě, že se jedná o praktická témata či úkoly. Tito studenti často potřebují k dosažení optimálních studijních výsledků vynaložit daleko větší úsilí.

Každý student má ze zákona daná práva i povinnosti, a to v § 62 a § 63 zákona o vysokých školách. Z práv uvedeme například právo studovat v rámci jednoho nebo více studijních programů, právo konat zkoušky za podmínek stanovených studijním programem (příp. zkušebním řádem), právo navrhnout téma své bakalářské, diplomové, rigorózní nebo disertační práce, právo používat zařízení a informační technologie užitečné pro své studium, právo na stipendium. Na práva navazují studijní povinnosti studenta, které se týkají hrazení poplatku za studium, vnitřních předpisů vysoké školy či předvolání rektora nebo děkana. Pakliže student řádně neplní své povinnosti a způsobí tak vysoké škole újmu, je povinen náklady s tím spojené nahradit.

2.2 Vysoké školy

K otázce terciárního vzdělávání se samozřejmě pojí i struktura a členění vysokých škol. V § 2 zákona o vysokých školách se dělí vysoká škola na univerzitní, na níž může probíhat studium všech typů studijních programů, a neuniverzitní, na které se uskutečňuje bakalářský a magisterský studijní program, tento typ školy se ale nečlení na fakulty. Vysoké školy jsou také členěny na veřejné, soukromé nebo státní (vojenské nebo policejní). Každý typ VŠ má jiná kritéria, proto si je níže rozvedeme podrobněji.

Podle zákona o vysokých školách může být veřejná vysoká škola zřízena či zrušena pouze zákonem. Veřejná VŠ má vlastní samosprávu (např. rozhoduje o přijímacím řízení, o právech a povinnostech studenta či o výši poplatků za studium) a nespočet vnitřních předpisů, které upravují organizaci a funkci vysoké školy. Součástí VŠ jsou fakulty, vysokoškolské ústavy a jiná účelová zařízení (např. stravovací, sportovní či ubytovací). V čele veřejné VŠ stojí rektor, který je jmenován prezidentem republiky, v čele jednotlivých fakult se nachází děkan. Příjmy rozpočtu veřejné VŠ plynou mj. z dotací a z příspěvků ze státního rozpočtu, který upravují Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže

a tělovýchovy z roku 2014. MŠMT rovněž poskytuje studentům při jejich studiu cílenou finanční podporu, také se snaží v rámci vzdělávacího procesu motivovat vysoké školy k vyšším výkonům. Naproti tomu soukromá vysoká škola je ze zákona povinna si na své fungování zajistit finanční prostředky sama, s tím souvisí vyšší poplatky za studium, jež si soukromá VŠ stanovuje ve svých vnitřních předpisech. Dále z toho vyplývá, že MŠMT neposkytuje soukromým vysokým školám financování zvýšených nákladů vztahujících se na studium jedinců se specifickými vzdělávacími potřebami, jehož podobu můžeme nálež právě v pravidlech MŠMT (2014).

Pro potřeby této práce si nyní charakterizujeme specifické studijní události, které se pojí k řádnému studiu na vysokých školách. V nemalé míře se k nim vztahuje i speciálně pedagogická podpora pro studenty se SVP, která bude rozebrána v další kapitole. Ze zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách lze usuzovat, že specifické studijní události zahrnují především přijímací řízení na vysoké školy a státní závěrečné zkoušky konané před zkušební komisí, kterými je stvrzeno vysokoškolské vzdělání. Přijímací řízení má různou podobu určenou studijním programem a charakterem vysoké školy, na kterou se uchazeč o studium hlásí. O přijetí ke studiu pak rozhoduje rektor nebo děkan, na soukromé škole pak orgán tomu určený vnitřním předpisem.

Nesmíme opomenout ani události vztahující se k běžnému průběhu studia, jako jsou zkoušky, zápočty či kolokvia. Tento fakt zdůrazňuje Novosad (2009, s. 39), který hovoří v těchto studijních událostech o optimální úpravě podmínek pro studenty se SVP. Navrhuje především vytvoření kompenzačního a individuálního přístupu pro každého studenta, který nemá za následek snížení požadavků na studenta v oblasti vědomostí či studijních povinností. Jde především o to umožnit studentům se SVP dostatečný prostor pro vlastní seberealizaci a studijní úsilí v rámci terciárního vzdělávání, jak Novosad (2009, s. 39) konstatuje.

3 Speciálně pedagogická podpora vysokoškolského studia

Studenti se SVP mají při svém studiu legislativní nárok na podporu, která vyplívá ze zákonodárství České republiky a ze základních mezinárodních dokumentů. Pro ilustraci si uvedeme Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením (dále jen Úmluva), která vstoupila v platnost v ČR v roce 2009. Článek 24 Úmluvy má ve svém znění zakotven přístup jedinců se zdravotním postižením k obecnému terciárnímu vzdělávání a k obecné přípravě na povolání, a to v souladu s principem rovnoprávnosti a bez diskriminace. Dále také podle Listiny základních práv a svobod, čl. 29 a čl. 33, má každý právo na vzdělání, na zvláštní pracovní podmínky a ochranu zdraví při práci. Zákon č. 198/2009 Sb., který v České republice navazuje na Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením a další mezinárodní smlouvy o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací (antidiskriminační zákon) ve znění pozdějších předpisů, se samozřejmě vztahuje i na oblast vzdělání, první zmínku nalezneme již v odst. 1 písm. i).

Speciálně pedagogická podpora obecně spočívá ve třech základních metodách – reedukace, kompenzace, rehabilitace. Renotiérová (2006, s. 24-25) udává, že reedukace je postavena na systému zlepšování či rozvoje poškozených funkcí jedince, které jsou postiženy důsledkem vrozených nebo získaných orgánových poškození. Naproti tomu, kompenzace je postup náhrady poškozených funkcí alternativními funkcemi, které nejsou nijak postiženy, příp. nalezení optimálních kvalit v jiné oblasti. Rehabilitace je ve speciální pedagogice myšlena v širším kontextu jako návrat do původního stavu a uschopnění jedince, který nebyl předem vyčleněn z intaktní populace. Tyto metody jsou uplatňovány v systému ucelené rehabilitace a v péči o jedince se zdravotním postižením, jež se skládá z prostředků sociálních, léčebných, pracovních a pedagogických (Jankovský 2006, s. 19). Novosad (2009, s. 91-92) připomíná, že nelze zapomínat na kvalitní a komplexní poradenství, bez kterého by ucelený systém rehabilitace efektivně nefungoval. Vysokoškolské poradenství (viz podkapitola níže) spočívá v usnadnění orientace na VŠ, a to nejen při specifických studijních událostech.

Zaměříme-li se na podobu podpory v konkrétnějším pojetí, které se vztahuje k SSP, lze si určit dvě roviny. První rovinou je podpora poskytovaná státem, a to především ve financování zvýšených nákladů na studium studentům se specifickými potřebami podle Přílohy č. 3 Pravidel MŠMT (2014). Druhá rovina podpory, již ta speciálně pedagogická, se nachází na úrovni vysoké školy samotné.

Financování zvýšených nákladů studentů se SVP je realizováno na základě podání žádosti vysokou školou. MŠMT poskytne příspěvek v případě, že bude tato škola splňovat kritéria v oblasti technického a technologického zázemí či v poskytování služeb studentům se SVP, aby byla pro SSP možná realizace studia podle Pravidel MŠMT (2014). Dále bude příspěvek poskytnut za předpokladu, že uchazeč o studium splnil po předchozím předložení dokladu o zdravotním postižení, lékařské zprávy či dokladu o SPU přijímací řízení, a následně byl odborným pracovníkem z VŠ diagnosticky vyšetřen z důvodu toho, aby bylo zjištěno, jaký funkční dopad bude mít zdravotní postižení či znevýhodnění na aktivity během jedincova studia zvoleného oboru. Po splnění těchto kritérií je veřejné vysoké škole udělen finanční příspěvek, na jehož základě je VŠ schopna poskytovat kvalitní služby a poradenství studentům se SVP.

Podporu druhé roviny realizují poradenská centra nebo střediska pro studenty se SVP, která jsou zřízena při většině veřejných VŠ. Centrum podpory studentů se specifickými potřebami při Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích například poskytuje informace, kompenzační pomůcky, přizpůsobení přijímacích zkoušek, úpravu prostředí, dostupnost digitalizovaných studijních materiálů, tlumočnické služby pro neslyšící, dostupnost výpočetní techniky a v neposlední řadě i speciálně pedagogickou diagnostiku. Většina veřejných VŠ má v organizační, vnitřní struktuře vlastní vnitřní předpisy (opatření rektora, metodiky nebo dlouhodobé záměry), v nichž je forma podpory ukotvena. Služby poskytované na těchto odborných pracovištích jsou v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů, se zákonem č. 384/2008 Sb., o komunikačních systémech osob neslyšících a hluchoslepých osob ve znění pozdějších předpisů a se zákonem č. 329/2011 Sb.,

o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Speciálně pedagogická podpora je u každého druhu postižení rozličná. Slavík (2012, s. 129) popisuje adekvátní opatření pro podporu studentů se zrakovým postižením. V první řadě jde o to vybudovat navigační systém styčných bodů ve vysokoškolském nebo univerzitním areálu, který podává v akustické podobě informace o významu daného místa a zlepšuje tak orientaci. Dalším opatřením je tisk studijních materiálů v Braillově písmu či vypracování reliéfních map univerzitního areálu. Nováková (In: Vítková 2004, s. 260) dodává, že by měla centra studentům zprostředkovávat i přístup k hardwarovému a softwarovému vybavení.

Slavík (2012, s. 135) spolu s Horákovou (2012, s. 85-86) směřují podporu studentů se sluchovým postižením v rámci výuky hlavně na tlumočnické služby, kopírovací služby, studijní asistenci nebo přepis přednášek pomocí softwaru Newton Dictate, který převádí mluvené slovo do psaného textu. Shodují se i na tom, že překážkou může být mnohdy český jazyk v psané podobě, protože někteří neslyšící studenti mají problém s jeho chápáním. Na druhou stranu Slavík (2012, s. 142) jako podporu studentům s narušenou komunikační schopností doporučuje plnění studijních povinností písemnou formou, pokud je to pro ně výhodnější a snazší. Slavík (2012, s. 142-143) udává, že stěžejní je pro studenty s tělesným postižením přístupnost výuky (např. v laboratořích a na cvičeních) a zároveň i možnost odpočinku a dostatku času k přesunům, což může být pro některé studenty velice vysilující. Závěrem shrnuje, že nezbytnou součástí podpory pro všechny studenty se SVP by měl být přístup respektující lidskou důstojnost a vytvoření srovnatelných podmínek nejen pro přijímací řízení, ale i jejich následné udržení po celou dobu studia včetně závěrečných zkoušek.

3.1 Speciální poradenství

Poradenství je definováno jako proces, při kterém je jedinec v nepříznivé životní situaci veden profesionálem k nalezení optimálního řešení problémové situace.

Profesionál poskytuje jedinci podporu, informace a rady týkající se jeho stavu a pomáhá mu zorientovat se ve stávající situaci (Matoušek 2003, s. 86; Novosad 2009 s. 99). Poradenství jako takové může mít i širší pojetí, jak udává Matoušek (2003, s. 83). Zde může být poradcem každý rodič, přítel či instituce nebo média, protože na základě zisku informací si člověk dovede zhodnotit vlastní situaci a nalézt řešení a dosáhnout svého osobního cíle. Novosad (2009, s. 106-109) popisuje tři roviny cílů poradenství. V obecné rovině jde o dosažení celkového zdraví ve všech dimenzích, v rovině speciálních cílů jde především o pozitivní změnu klientova okolí. Třetí rovina zahrnuje podpůrná opatření, tedy individuální cíle. Spadá sem i problematika primární, sekundární a terciární prevence.

V případě, že je poradenství zaměřeno na specifické skupiny jedinců, jako jsou jedinci se zdravotním postižením či znevýhodněním, lze hovořit podle Novosada (2009, s. 100-101, 110-111) o tzv. speciálním poradenství. Tento typ poradenství funguje na základě mezioborových poznatků, a to z oborů pedagogických, sociálních, lékařských, psychologických i filosofických. Speciální poradenství je specifické svým přístupem ke klientům s postižením či znevýhodněním, protože každý dílčí druh postižení zesiluje samotný problém, ačkoliv vzniklé postižení není primární příčinou onoho problému. Tím je určen i styl poradenské práce. Důraz dále leží i na proměnlivosti obtížných životních situací klientů, různorodé adaptabilitě klientů, na jejich individuálních hranicích a také na tom, zda se jedná o postižení vrozené či získané.

Základem pro dobré poradenství je kvalifikovaný, odborný poradce. Dobrý poradce by měl mít empatii, úctu a pozitivní vztah ke klientovi, měl by být upřímný, objektivní, komunikativní, konkrétní a flexibilní. Tyto vlastnosti pak napomáhají poradci k adekvátnímu vedení klienta a k vyřešení jeho problémů. Poradce by rozhodně neměl před klientem zmiňovat své vlastní problémy a strhávat tak pozornost na sebe, neměl by direktivně nařizovat, co klient má a nemá dělat a neměl by na sebe přebírat veškerou klientovu zodpovědnost. (Matoušek et al. 2003, s. 91-93)

Novosad (2009, s. 112) zmiňuje praktický náhled na náplň práce odborného poradce. Poradce by měl podpořit a vést klienta k dovednosti zorganizovat si vlastní čas a program nebo například znát a hájit svá práva. Klient se musí naučit ve vzdělávacím

procesu počítat s větší časovou náročností, kterou s sebou postižení či znevýhodnění přináší. Měl by být schopen vytvářet adekvátní rozvrh činností, aby nepřecenil své síly. Jednoduše, poradce by měl pomoci klientovi v rozvoji jeho dovedností a kompetencí.

Poradenství je jednou z důležitých součástí podpůrné pomoci, kterou akademičtí pracovníci - speciální pedagogové, sociální pracovníci a psychologové uchazečům o studium, studentům a také pracovníkům VŠ poskytují. Odborná centra či střediska (viz. Příloha č. 1), věnující se podpoře a poradenství určenému studentům se SVP, fungují při řadě veřejných vysokých škol (výjimečně i při soukromých vysokých školách). Vysokoškolské poradny podle Novosada (2009, s. 213) zprostředkovávají kromě speciálního poradenství, primárně určeného pro studenty se specifickými vzdělávacími potřebami, také poradenství týkající se ostatních oblastí života, ve kterých si vysokoškolský student nemusí být jist nebo řeší momentální problém. Jedná se o profesní a kariérové poradenství nebo o oblast mezilidských vztahů a partnerství. Se vztahovým poradenstvím souvisí i psychologické poradenství, v neposlední řadě i poradenství studijní. Speciálně pedagogická podpora pomáhá jedinci se zdravotním postižením či zdravotním znevýhodněním se začleněním do vzdělávacího procesu a otevírá tak každému jedinci trh práce. Celkově vzato přispívá vysokoškolské studium svou měrou k úspěšné integraci člověka s postižením do společnosti.

4 Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem pro praktickou část bakalářské práce je vypracování návrhů doporučení pro optimalizaci specifikovaných studijních událostí studentů se zdravotním postižením či znevýhodněním.

Dílčí cíle:

- Zjistit, zda jsou vytvořeny vnitřní, univerzitní předpisy speciálně pedagogické podpory studentů se SVP.
- Zjistit, zda je na soukromých vysokých školách uskutečňována pro vysokoškolské studenty speciálně pedagogická podpora.

Výzkumné otázky:

- Existují v rámci univerzitní struktury vnitřní předpisy speciálně pedagogické podpory studentů se specifickými vzdělávacími potřebami?
- Je realizována speciálně pedagogická podpora pro vysokoškolské studenty se specifickými vzdělávacími potřebami i na soukromých vysokých školách?

5 Metodika výzkumu

V této práci bylo ke zpracování praktické části využito kvalitativního výzkumu. Kvalitativní výzkum je založen na vyhledávání a následné analýze dat, které souvisí a vedou k objasnění předem stanovených výzkumných otázek. Výzkumník pracuje na sběru dat a jejich analýze současně, celkově výzkum probíhá v delším časovém intervalu, výzkumník tak může modifikovat otázky i v průběhu kvalitativního šetření. (Hendl 2005, s. 50) Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách, jak dodává Creswell (In: Hendl 2005, s. 50).

U kvalitativního výzkumu se nepracuje s již vytvořenou teorií, ale naopak se postupuje indukci, tedy sběrem dat, pátráním po pravidelnostech, které lze najít v získaných datech, vytvořením předběžných závěrů, které je třeba dalšími daty potvrdit. Výstupem kvalitativního šetření je formulování nové hypotézy či teorie, které nelze zobecňovat, protože jsou platné právě jen pro ten zkoumaný vzorek. (Švaříček, Šed'ová et al. 2007, s. 24-25).

Shromážděná, analyzovaná data z veřejných vysokých škol byla vyhodnocena a utříděna do následujících tří kategorií:

- 1) Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP
- 2) Příjímání řízení pro uchazeče se SVP
- 3) Průběh studia a specifické studijní události

Dále byla uvedena data z analýzy soukromých vysokých škol z hlediska dostupnosti a zprostředkovávání podpory pro studenty se SVP. Tato data byla komparována se získanými daty z veřejných vysokých škol.

5.1 Technika sběru dat

Pro realizaci praktické části byl prováděn sběr dat od prosince 2013 do března 2014 metodou obsahové analýzy a dotazování. Analyzovány byly webové stránky veřejných vysokých škol (viz. Příloha č. 2) a zařízení při veřejných vysokých školách,

kteřá poskytují speciálně pedagogickou podporu studentům se specifickými potřebami (viz. Příloha č. 1). Následně proběhla obsahová analýza dokumentů, které upravují výše zmíněnou podporu a ukotvují ji tak v organizační struktuře veřejných vysokých škol. Pro realizaci druhé výzkumné otázky byla opět provedena obsahová analýza webových stránek soukromých vysokých škol (viz. Příloha č. 3) a následné dotazování pracovníků soukromých vysokých škol prostřednictvím e-mailové nebo telefonické komunikace.

5.2 Výzkumný soubor

Prostřednictvím internetu byl na webových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vyhledán Přehled vysokých škol, který obsahoval kompletní seznamy veřejných i soukromých vysokých škol fungujících v České republice. Následně byla provedena obsahová analýza webových stránek všech vysokých škol, a v souvislosti s tím nalezeny e-mailové nebo telefonické kontakty na jednotlivé vysoké školy. Nejprve byly kontaktovány veřejné vysoké školy v celkovém počtu 26. Z tohoto počtu odpovědělo na otázku existence odborného poradenského centra nebo střediska 8 veřejných vysokých škol negativně, jako důvody pro jejich neexistenci uvedly následující argumenty. Akademie múzických umění v Praze, Akademie výtvarných umění v Praze, Vysoká škola polytechnická Jihlava a Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze uvedly, že v poměru s ostatními veřejnými VŠ mají menší počet studentů a odborné pracoviště tak není potřeba, protože jednájí se všemi studenty velmi individuálně, a tak i specifické potřeby studentů, pokud se na školách tito studenti vyskytují, jsou řešeny individuálně. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně a Veterinární a farmaceutická univerzita Brno poradenská centra pro studenty mají, nejsou ale zacílená pro studenty se SVP, v případě nutného řešení specifických potřeb ke studentovi přístupují individuálně. Kontaktní osoba z Vysoké školy chemicko-technologické v Praze konstatovala, že se neseťkala ze strany studentů se SVP s příliš velkým zájmem o studium, a to kvůli velké náročnosti studia (např. práce v laboratořích apod.). V případě zájmu však hledají pro studenty se SVP optimální řešení individuálně. Zcela odlišný přístup ke studentům se SVP má Janáčkova akademie múzických umění

v Brně, která vytvořila studijní obor Výchovná dramatika pro Neslyšící v bakalářské i navazující magisterské formě, který je možné studovat prezenčně i kombinovaně. Odborné pracoviště pro studenty se SVP však nemá.

Zbýlých 18 škol podalo kladnou odpověď na otázku, zdali poskytují poradenství a podporu studentům se specifickými vzdělávacími potřebami. Konkrétně se jedná o tyto veřejné vysoké školy: Česká zemědělská univerzita v Praze, České vysoké učení technické v Praze, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Masarykova univerzita v Brně, Mendelova univerzita v Brně, Ostravská univerzita v Ostravě, Slezská univerzita v Opavě, Technická univerzita v Liberci, Univerzita Hradec Králové, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Univerzita Karlova v Praze, Univerzita Palackého v Olomouci, Univerzita Pardubice, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Vysoká škola ekonomická v Praze, Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, Vysoké učení technické v Brně a Západočeská univerzita v Plzni. Z toho dvě veřejné vysoké školy mají poradenské pracoviště poskytující podporu, nemají však vnitřní předpisy ani jiný dokument, který by podporu upravoval. Následně proběhla obsahová analýza vnitřních předpisů odborných pracovišť.

Dále bylo e-mailovým nebo telefonickým spojením kontaktováno 44 soukromých vysokých škol. Z tohoto počtu odpovědělo na otázku o dostupnosti školy pro studenty se SVP kladně 30 soukromých vysokých škol, z tohoto počtu pak pouze dvě soukromé vysoké školy potvrdily existenci speciálního pracoviště, jež by poskytovalo poradenství pro studenty se specifickými vzdělávacími potřebami. Jedná se o Univerzitu Jana Amose Komenského s.r.o. v Praze a Metropolitní univerzita Praha o.p.s. Z kontaktovaných soukromých vysokých škol jen jedna neposkytla potřebné informace přes emailovou komunikaci ani telefonicky.

Výzkumný soubor tvořilo 18 poradenských pracovišť veřejných vysokých škol a 2 specializovaná pracoviště soukromých vysokých škol, na kterých je poskytována podpora primárně určená pro studenty se SVP.

6 Analýza dat

Výzkumná data získaná obsahovou analýzou vnitřních předpisů veřejných vysokých škol s odborným pracovištěm poskytujícím podporu studentům se SVP budou rozdělena do tří kategorií, které již byly uvedeny. Ve druhé podkapitole budou popsána data získaná analýzou a dotazováním soukromých vysokých škol. Veřejně přístupné odkazy na zkoumané dokumenty lze dohledat v příloze č. 1, ostatní dokumenty byly poskytnuty jen pro účely této práce.

6.1 Data veřejných vysokých škol

Tato podkapitola se věnuje získaným výzkumným datům z 18 odborných pracovišť, která spolupracují s veřejnými vysokými školami a poskytují speciálně pedagogickou podporu uchazečům o studium a studentům se SVP.

Odborné pracoviště č. 1 - Česká zemědělská univerzita v Praze (dále ČZU)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Podpora je na této vysoké škole zprostředkována skrze Institut vzdělávání a poradenství - Oddělení pro zdravotně znevýhodněné studenty. Samotná podpora je ukotvena v organizační struktuře ve formě Minimálních standardů podpory z roku 2011. Zde je uvedeno, že je podpora poskytována jednak uchazečům o studium a studentům se specifickými vzdělávacími potřebami dle typologie MŠMT, ale i zaměstnancům s těžkým zdravotním postižením nebo dlouhodobým onemocněním.

System podpory funguje na celouniverzitní úrovni, tj. poradenské středisko, na fakultní úrovni je zaveden systém kontaktních osob nebo tutorů, kteří pomáhají studentům se SVP v řešení problémů při studiu. Do podpory je zahrnuto i bezbariérové ubytování udělené na základě žádosti studenta se SVP.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Jestliže student požaduje modifikaci přijímacího řízení, je nutné, aby k přihlášce ke studiu přiložil písemně zdůvodněnou žádost a lékařskou zprávu. Poté je uchazeč se SVP osloven kontaktní osobou, která zjistí specifické nároky uchazeče a ve spolupráci s poradenským střediskem vytvoří návrh modifikace přijímacího řízení pro studijní oddělení.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

V průběhu studia jsou studentům se SVP poskytnuty informace o poskytovaných službách, zajištěna realizace jejich návrhů na zpřístupnění procesu výuky a organizace asistenční a asistivní podpory. Probíhají konzultace o zlepšení přístupnosti učebních materiálů, budov apod. Minimální standardy blíže neupravují řešení specifických studijních událostí.

Odborné pracoviště č. 2 - České vysoké učení technické v Praze (ČVUT)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Na ČVUT je podpora zaštitěna Metodickým pokynem z roku 2012, podle kterého Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami Elsa realizuje podporu a poradenství pro uchazeče o studium a studenty se SVP dle typologie MŠMT. Se střediskem Elsa spolupracuje na studijních podkladech a jejich úpravách nakladatelství ČVUT – Česká technika. Správa účelových zařízení ČVUT zajišťuje dle technických možností a v případě žádosti studenta se SVP příslušné ubytování. Ubytování splňuje podmínky pobytu a pohybu osob s omezenou schopností pohybu a orientace.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Po podání přihlášky, jejíž součástí je žádost o úpravu přijímací zkoušky, je uchazeč kontaktován ČVUT. Na středisku Elsa poté doloží příslušný doklad a je provedena diagnostika. V případě, že je žádost o modifikaci přijímacího řízení odůvodněná, dochází k úpravě přijímacích zkoušek. Ty se mohou konat v prostorách střediska Elsa, pokud je to nutné. Pokud zápis ke studiu probíhá v dostupných prostorách a za optimálních podmínek pro studenty se SVP, dostaví se student osobně, pokud některé podmínky nesplňují daná kritéria, může zápis probíhat individuálně. Komunikace mezi studijním oddělením a studentem se zrakovým postižením probíhá elektronickou cestou či za asistence střediska Elsa.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

Středisko Elsa a student se SVP spolu uzavřou začátkem semestru dohodu o poskytování servisních opatření, student má také možnost individuálního studijního plánu, jehož návrh schvaluje proděkan dané fakulty. Dále pak středisko Elsa informuje vyučující, kterých se bude vyučování studenta se SVP týkat, vyučující pak středisku Elsa poskytnou k úpravě elektronické studijní materiály. Evidovaní studenti se SVP mají právo na úpravu zkoušek a testů, které se mohou konat také ve středisku Elsa. V případě, že studenti se SVP využívají svoje kompenzační zařízení, musí na to před zkouškou vyučujícího upozornit, dále mohou k vypracování testu nebo při přípravě na zkoušku využívat prodlouženého časového limitu. Metodický pokyn dále popisuje úpravu vzdělávacího procesu pro jednotlivé typy studentů se SVP.

Odborné pracoviště č. 3 - Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (JU)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Při Jihočeské univerzitě funguje Centrum podpory studentů se specifickými potřebami, které poskytuje podporu uchazečům o studium a studentům se SVP (v souladu s typologií MŠMT). V roce 2013 bylo přijato opatření rektora č. 231, které upravuje přijímací řízení uchazečů se SVP. Centrum zajišťuje podporu nejen během studia ale i v oblasti ubytování a trávení volného času.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Uchazeč o studium zašle přihlášku ke studiu spolu se žádostí o zohlednění specifických nároků na danou fakultu, ta přihlášku přepošle centru. Centrum poté zkontaktuje uchazeče, po předložení dokladů vypracuje centrum diagnostiku a individuální návrh přizpůsobení přijímacích zkoušek. Pracovníci centra následně vypracují přesné pokyny k realizaci přijímací zkoušky, v jistých případech se na organizaci zkoušky a její realizaci přímo podílejí v součinnosti s fakultou. O organizaci a formě přijímacího řízení je uchazeč se SVP informován fakultou.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

Centrum zpřístupňuje studium pro studenty se SVP prostřednictvím úpravy studijních materiálů, především poskytuje digitalizaci tištěných textů, kopírování, tisk, i v Braillově písmu, a záznam audio a video dokumentů. Dalšími službami, které Centrum poskytuje, jsou asistenční, průvodcovské a předčitatelské služby, poradenství, v případě potřeby i individuální výuka, diagnostika a zajištění přístupnosti IT. Centrum taktéž poskytuje konzultace pro pedagogické pracovníky související se studiem studentů se SVP obecně, poskytuje i podporu při formální adaptaci státních závěrečných

zkoušek, kolokvií, zkoušek a zápočtů a jejich technické i organizační zajištění. Opatření rektora dále nespécifikuje tyto studijní události.

Odborné pracoviště č. 4 - Masarykova univerzita v Brně (MU)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Masarykova univerzita realizuje podporu pro uchazeče o studium a studenty se SVP prostřednictvím Střediska Teiresiás. Se Střediskem spolupracuje Správa kolejí a menz MU, která zajišťuje přednostní ubytování odpovídající platným normám a dostupnost stravování. V organizační struktuře je podpora studia osob se SVP ukotvena směrnicí rektora z roku 2003, v současné době probíhá její aktualizace. Na žádost Střediska může být určen tutor specifického studenta (nejméně na rok), který spolupracuje na tvorbě individuálního studijního plánu (dále jen ISP).

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Studijní oddělení po přijetí přihlášky se žádostí o zohlednění specifických potřeb neprodleně informuje Středisko. Středisko naváže osobní kontakt s uchazečem se SVP, po předložení příslušných dokladů provede diagnostiku a navrhne studijnímu oddělení modifikaci přijímacích zkoušek. O přijetí studenta se SVP je informován ředitel. Je-li zápis ke studiu pro studenta z hlediska jednacích místností a agendy dostupný, bývá požadována fyzická přítomnost studenta se SVP. Ředitel Střediska zodpovídá za to, že bude mít student řádně zapsané předměty, které jsou reálně dostupné jeho možnostem. Pokud se do jednoho měsíce zjistí, že podmínky k absolvování předmětu nevyhovují, lze zápis Střediskem upravit.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

Po přijetí studenta se SVP ke studiu Středisko informuje vyučující, kterých se bude vzdělávací proces dotýkat, a nabídne jim konzultace. Vyučující musí naopak Středisko upozorňovat na mimořádné události ve výuce (testy, cvičení, semináře apod.), aby došlo k optimalizaci studijních podmínek. Středisko zajišťuje nezbytnou literaturu, tlumočnictví znakové řeči a specifické didaktické technologie. Pokud je zapotřebí ISP, předkládá Středisko návrh, vytvořený minimálně na dva semestry, ke schválení děkanovi fakulty. Pokud student se SVP není schopen sledovat výuku kvůli didaktickým postupům, lze stanovit lektora na individuální výklad. Stejně tak je možná výuka přímo na Středisku, pokud si to situace žádá. Při skládání zkoušek, testů, konkurzů či státních závěrečných zkoušek je nutná přístupnost budovy a místností, student se SVP však upozorní předem na využívání specifického zařízení. Když není technicky možné začlenění studenta do kolektivu, skládá zkoušky ve zvláštních, technicky vybavených místnostech. Obsah a forma zkoušek je předem konzultována se Střediskem a časová lhůta na složení zkoušky může být prodloužena až trojnásobně.

Odborné pracoviště č. 5- Mendelova univerzita (MENDELU)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Podpora studia na celouniverzitní úrovni zajišťují pracovníci a specialisté Poradenského centra Institutu celoživotního vzdělávání (dále PC ICV). Pracovníci studijních oddělení, fakultní koordinátoři/koordinátoři VŠ ústavu, proděkan pro studijní záležitosti a garant studijního oboru a předmětu se podílejí na fakultní úrovni podpory pro uchazeče o studium a studenty se SVP. V roce 2012 vytvořila Mendelova univerzita směrnici rektora č. 8, která upevňuje pro studenty a uchazeče se specifickými studijními potřebami podporu studia v akademickém prostředí.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Jestliže uchazeč požaduje zohlednění vzdělávacích potřeb při studiu, musí v tištěné nebo v elektronické přihlášce uvést žádost a souhlas s evidencí údajů. Studijní oddělení nebo fakultní koordinátor předá kompletní seznam uchazečů o přijímací řízení pracovníkovi PC ICV. Pracovník PC ICV zašle uchazeči kontaktní dopis s výzvou o předložení příslušných dokladů, poté specialista PC ICV s uchazečem vypracuje funkční diagnostiku a údaje poskytne fakultnímu koordinátorovi, který na jejich základě vypracuje návrh modifikace přijímacího řízení. Tento návrh následně putuje k proděkanovi pro studium nebo k řediteli vysokoškolského ústavu pro pedagogickou činnost. Modifikaci přijímacího řízení akceptuje studijní oddělení. Při zápisu ke studiu studijní oddělení požaduje fyzickou přítomnost studenta se SVP, pokud jsou jednací prostory dostupné. Student se SVP zodpovídá za zapsání předmětů, které po příslušné kompenzaci zvládne. Do jednoho měsíce po zápisu je však možné ve spolupráci s fakultním koordinátorem předměty změnit.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

Studijní oddělení eviduje zapsané studenty se SVP. Těmto studentům je poskytnuta možnost ISP, který vypracovává fakultní koordinátor, PC ICV a studijní oddělení. Fakultní koordinátoři taktéž zajišťují studijní literaturu, která je v souladu s anotacemi předmětů, dávají podnět PC ICV k její úpravě. Dále informují vyučující o studentovi se SVP. Pokud sledování výuky překračuje studentovi možnosti, obrátí se student se SVP na PC ICV, se kterým pak společně hledají alternativní řešení. U zkoušek a zápočtů je zadání převedeno do odpovídající formy, časová dotace na zkoušku nebo zápočet může být až dvojnásobně prodloužena. Dohled u zkoušek, souborných zkoušek a státních závěrečných zkoušek je stejný jako u ostatních studentů. Student se SVP není oproštěn od poplatků spojených se studiem, lze ale zažádat o prominutí poplatku za nadstandardní dobu studia, pokud je to v důsledku specifických vzdělávacích potřeb.

Odborné pracoviště č. 6- Ostravská univerzita v Ostravě (OU)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Specializovaným pracovištěm pro koordinaci podpory a organizační zajištění studijních podmínek je Centrum Pyramida. Centrum spadá pod prorektora pro studium a celoživotní vzdělávání a spolupracuje s fakultními koordinátory, se specialisty pro výkon funkční diagnostiky a poskytování odborného poradenství, s psychology, s pedagogickými poradci, s vyučujícími a s dalšími akademickými pracovníky.

Tato problematika je ukotvena ve směrnici rektora č. 195 z roku 2013 a v Metodice podpory a vyrovnávání podmínek při studiu studentů se specifickými vzdělávacími potřebami na OU v Ostravě.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Uchazeč o studium se SVP zašle elektronickou přihlášku obsahující souhlas s evidencí údajů a žádost o zohlednění specifických potřeb. Pracovník Centra informačních technologií zhotoví kompletní seznam uchazečů se SVP a předá ho Centru Pyramida. Centrum zašle uchazeči se SVP kontaktní dopis se žádostí o příslušné doklady. Na výzvu od Centra Pyramida se uchazeč dostaví k vypracování funkční diagnostiky. Potřebné informace jsou předány fakultnímu koordinátorovi, který vypracuje návrh modifikace přijímacího řízení a zašle ho proděkanovi ke schválení.

Po přijetí studenta se SVP ke studiu mu studijní oddělení pošle informace o poskytovaných službách. Následně fakultní koordinátor zprostředkuje se studentem se SVP úvodní setkání, na němž se stanoví optimální podmínky pro kompenzaci studentových specifických potřeb. Fakultní koordinátor poté informuje Centrum Pyramida, které si vede evidenci. Za registraci předmětů zodpovídá student se SVP, v případě že je do jednoho měsíce zjištěno, že není možné splnit podmínky daného předmětu, lze předměty skrze spolupráci s fakultním koordinátorem změnit.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

Fakultní koordinátor spolupracuje s vyučujícím studenta se SVP a společně s Centrem Pyramida řeší možnosti alternativního plnění studijních povinností daného studenta se SVP. Fakultní koordinátor poskytuje Centru Pyramida k úpravě studijní materiály, studijní literatura je pak archivována. Při testech, zápočtech nebo zkouškách jsou požadovány ze strany školy i ze strany studenta se SVP rovnocenné podmínky. Optimálních podmínek je dosaženo správným technickým a technologickým zázemím, kompenzačními pomůckami, úpravou zadání zkoušek do odpovídající formy nebo prodloužením lhůty pro vykonání zkoušky nejvýše dvojnásobně.

Student se SVP musí o využívání technických zařízení při výuce a při plnění zkoušky nebo zápočtu vyučujícího informovat. Dohled přisedících u zkoušek je stejný jako u ostatních studentů. Povinnost studenta se SVP v placení poplatků není zrušena, lze ale zažádat o prominutí poplatku za dodatečný zápis, odepsání předmětů či poplatku za nadstandardní dobu studia (jestliže to bezprostředně souvisí s funkčními dopady). Na žádost poskytuje Centrum Pyramida jako doplněk studijního režimu také asistenční službu, zapisovatelský a vizualizační servis, poradenství či individuální výuku.

Odborné pracoviště č. 7- Slezská univerzita v Opavě (SU)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Podporu, služby a poradenství pro uchazeče o studium a studenty se SVP zajišťuje Akademická poradna (dále AP), v rámci níž působí pro studenty se SVP Centrum. Metodický pokyn rektora ke způsobu podpory uchazečů - studentů se specifickými vzdělávacími potřebami na Slezské univerzitě v Opavě je nyní v úpravě. Stávající podpora je zaznamenána v Minimálních standardech podpory pro uchazeče a studenty se zdravotním postižením z roku 2011.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Před podáním přihlášky mají uchazeči o studium možnost konzultace s AP, kde osobně podají žádost o modifikaci přijímacího řízení. Pokud uchazeč se SVP dříve před podáním přihlášky AP nekontaktoval, uvede svou žádost o zohlednění specifických potřeb do přihlášky. Studijní oddělení po přijetí takového přihlášky informuje AP, ta s uchazečem vypracuje funkční diagnostiku, návrh modifikace přijímacího řízení podá k vyřízení děkanovi. Po přijetí ke studiu trvá kontakt s AP, se kterým se pracuje na zajištění vyhovujících podmínek. Jako pomoc při registraci předmětů na začátku semestru je studentovi se SVP přidělen studijní asistent.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

K optimalizaci studia je možné vypracovat ISP. Student může podávat návrhy na úpravu AP, Poradna případné návrhy řeší a podává je děkanovi ke schválení. Univerzita vypracovala k lepší orientaci v jednotlivých studijních oborech *Analýzu jednotlivých studijních oborů z hlediska přístupnosti pro studenty se SVP* (dostupná na webových stránkách univerzity). Akademická poradna upozorňuje vyučující na přítomnost studenta se SVP. Vyučující pak konzultuje s AP nároky, které jsou na studenta se SVP kladené. Pokud tyto nároky překračují možnosti studenta se SVP, hledají společně alternativní řešení. Při zkouškách student se SVP může využívat technické, kompenzační pomůcky univerzity, dále je studentům se SVP udělena výjimka v podobě prodloužení časové lhůty, a to až dvojnásobně. Student může na základě podání žádosti rovněž využívat asistenční nebo zapisovatelskou službu.

Odborné pracoviště č. 8- Technická univerzita v Liberci (TU)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Speciálně pedagogická podpora je na Technické univerzitě realizována skrze Akademickou poradnu a centrum podpory. Zde je poskytováno poradenství, diagnostika a konzultace týkající se žádosti o přijetí nebo zpracování doporučení k průběhu přijímacího řízení. V Akademické poradně se rovněž zabývají tvorbou individuálních vzdělávacích strategií a podáváním informací o možnostech studia v zahraničí. Akademická podpora předává kontakty týkající se sociálních služeb a zisku kompenzačních pomůcek. Podpora pro uchazeče o studium a studenty se SVP není bohužel podpořená žádným vnitřním předpisem.

Odborné pracoviště č. 9- Univerzita Hradec Králové (UHK)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Speciálně pedagogická podpora je realizována ve třech úrovních. Na zajištění podpory pro uchazeče o studium a studenty se SVP se tedy podílejí Středisko podpory pro studenty se specifickými potřebami Augustin, fakultní koordinátor (proděkan pro studium dané fakulty nebo ředitel ústavu) a tutor (vedoucí katedry či ústavu). Vnitřní předpisy univerzity obsahují rektorský výnos č. 15 z roku 2013 a metodický pokyn k realizaci podpory z téhož roku. Uchazečem a studentem se SVP jsou míněni jedinci se zdravotním postižením nebo zdravotním omezením, jejichž definici najdeme v typologii MŠMT. Ubytování v bezbariérovém bytě je možné na základě elektronické žádosti a prokázání specifických nároků příslušným dokladem.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Zohlednění potřeb při přijímacím řízení Středisko realizuje na základě žádosti uchazeče se SVP, ten je povinen předložit příslušný doklad a dále je povinen spolupracovat při vypracování funkční diagnostiky. Z té poté vychází úprava podmínek při přijímací zkoušce. Specifické nároky jsou zohledněny při zápisu ke studiu a při registraci, pakliže o to student se SVP ve spolupráci se Střediskem Augustin písemně požádá. Pokud je jednací místnost dostupná, studijní oddělení požaduje fyzickou přítomnost studentů se SVP. Registrace předmětů probíhá s ohledem na specifické potřeby, v případě že podmínky v sylabu daného předmětu neodpovídají realitě, student se SVP může o úpravu stávajících podmínek požádat.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

Středisko Augustin informuje o přijetí studenta se SVP všechny vyučující a akademické pracovníky, kteří se budou na jeho vzdělávacím procesu podílet. Vyučující pak poskytne Středisku k úpravě studijní materiály a upozorní studenta se SVP na mimořádné události, které by mohly ve výuce jednak nastat a jednak by také mohly překračovat jeho možnosti. Vyučující rovněž spolupracuje se Střediskem Augustin na řešení situace. Další povinností vyučujícího je neustupovat při zkoušení od standardní formy a průběhu zkoušky, pokud jsou kompenzované podmínky splnitelné. V metodickém pokynu jsou uvedeny formy řešení přístupnosti studia, spadá sem navýšení časové dotace při zkoušení, využívání technických zařízení nebo servisních opatření, úprava podkladů k testům a zkouškám nebo poradenství. Od poplatků spojených se studiem není student se SVP osvobozen, může ale zažádat o prominutí poplatků spojených s dodatečným zápisem či nadstandardní dobou studia, pokud jsou tyto poplatky vzniklé v důsledku funkčních dopadů zdravotního postižení nebo zdravotního znevýhodnění.

Odborné pracoviště č. 10- Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Uchazeči o studium a studenti se SVP se na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně mohou obracet na Univerzitní centrum podpory pro studenty SVP (dále UCP), které koordinuje a zajišťuje podporu a služby k vyrovnání podmínek při vysokoškolském studiu. S UCP spolupracuje univerzitní a fakultní koordinátor. Podporu na univerzitní úrovni upravuje Metodika podpory a vyrovnání podmínek při studiu uchazečů a studentů se specifickými vzdělávacími potřebami na Univerzitě J. E. Purkyně Ústí nad Labem z roku 2013.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Uchazeč o studium se SVP zašle elektronickou přihlášku obsahující žádost o zohlednění specifických nároků při studiu. UCP si požádá prostřednictvím studijního oddělení Centrum informatiky o seznam uchazečů se SVP. UCP pak zašle uchazeči se SVP kontaktní dopis s žádostí o příslušné doklady. Na tuto výzvu se uchazeč dostaví k vypracování funkční diagnostiky. Potřebné informace UCP poskytne univerzitnímu koordinátorovi a proděkanovi pro studium. Pracovník UCP na základě zjištění funkčních dopadů na vzdělávací proces vypracuje návrh modifikace přijímacího řízení, který zašle proděkanovi pro studium ke schválení. V případě přijetí uchazeče se SVP informuje studijní oddělení UCP, které navrhne kontaktní schůzky a nabídne studentovi se SVP servisní opatření. V případě, že je jednací místnost pro studenta se SVP dostupná, studijní oddělení požaduje fyzickou přítomnost studenta. Za registraci předmětů zodpovídá student se SVP, v případě, že je do jednoho měsíce zjištěno, že není možné splnit podmínky daného předmětu, lze předměty změnit pomocí pracovníka UCP.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

Pracovník UPC podává v případě nutnosti děkanovi fakulty ke schválení návrh na ISP. V situaci, kdy není možné pro studenta se SVP sledovat výuku, hledá UCP alternativní řešení, stejně tak tomu je i v případech, kdy se na studenta se SVP blíží mimořádné požadavky (testy, cvičení, semináře atd.). Pracovník UCP zjišťuje přesnou anotaci předmětů, které bude student se SVP absolvovat, dává také podněty k úpravám studijní literatury. UCP upozorní vyučující na výuku studenta se SVP. Student se SVP musí vyučujícího informovat o využívání technických zařízení, a to nejen při výuce, ale i při plnění zkoušky nebo zápočtu. Při testech, zápočtech nebo zkouškách jsou požadovány ze strany školy i ze strany studenta se SVP rovnocenné podmínky. Optimálních podmínek je dosaženo správným technickým a technologickým zázemím (bezbariérové prostory, přístupnost vnitřních informačních systémů, informační technologie atd.), kompenzačními pomůckami, úpravou zadání zkoušek do odpovídající formy nebo prodloužením lhůty pro vykonání zkoušky, a to nejvýše dvojnásobně.

Povinnost studenta se SVP v placení poplatků není zrušena, lze ale zažádat o prominutí poplatku za dodatečný zápis, odepsání předmětů či poplatku za nadstandardní dobu studia (jestliže to bezprostředně souvisí s funkčními dopady). Veškerou komunikaci se studentem se SVP primárně zahajuje strana UCP. Univerzitní koordinátor zprostředkovává asistenční službu, zapisovatelský a vizualizační servis tlumočnický servis, službu individuální výuky nebo zpracování a zpřístupnění literatury.

Odborné pracoviště č. 11- Karlova univerzita v Praze (UK)

Zajištění podpory a služby pro studenty se SVP

System zajištění speciálně pedagogické podpory je ukotven v Opatření rektora č. 9 z roku 2013. Podpora je poskytována stejným způsobem všem studentům všech fakult. Celouniverzitně podporu koordinuje Kancelář pro studenty se speciálními potřebami IPC RUK. Podporu na fakultní úrovni zabezpečují pro studenty se speciálními

potřebami kontaktní osoby, jež působí ve speciálních pracovištích a poradnách určených pro jednotlivé cílové skupiny, které jsou zřízeny na příslušných fakultách, svoje služby ale poskytují studentům všech fakult. Kontaktní osoba je jmenována děkanem a úzce spolupracuje se studentem se SVP. Na podpoře se dále podílejí garanti studijních programů/oborů, studijní oddělení a konkrétní vyučující, ostatní akademičtí pracovníci a studenti. Komplexnost podpory zaručuje spolupráce s knihovnami UK, které vytvářejí optimální fyzické i technické podmínky a opatření pro pobyt v knihovnách (zřizují pro studenty se SVP chráněná studijní místa s potřebnými technickými pomůckami, zajišťují prodloužené výpůjční lhůty pro studenty se SVP, vytvářejí záznamy o digitalizované studijní literatuře). Koleje a menzy UK (dále KaM) poskytují studentům se SVP při posuzování žádosti o ubytování zvýhodnění, ubytovanému lze poskytnout celý vícelůžkový pokoj se slevou za neobsazená lůžka. Při stravování je studentům se SVP zajištěna asistence pracovníků KaM.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Uchazeč se SVP zašle na studijní oddělení přihlášku spolu s žádostí o zohlednění specifických potřeb, toto oddělení předá informace kontaktní osobě. Uchazeč o studium se SVP je povinen se evidovat přes studijní oddělení a absolvovat funkční diagnostiku, při které je zjištěn rozsah specifických nároků. Návrh modifikace přijímacího řízení je pak zaslán děkanovi ke schválení.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

SSP podává žádost o službu u jednotlivých subjektů podpory. Modifikace studijních podmínek je v opatření rektora rozepsána podle konkrétních specifických vzdělávacích potřeb (student se ZP, SP, TP, se SPU, s chronickým či duševním onemocněním).

Odborné pracoviště č. 12- Univerzita Palackého v Olomouci (UP)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Na této vysoké škole je podpora poskytována skrze Centrum podpory studentům se specifickými vzdělávacími potřebami. V Centru pracuje koordinátor, který je každému uchazeči o studium nebo studentovi se SVP přiřazen a dále mu pomáhá nejen při přijímacím řízení, ale i v průběhu celého studia. Specifické potřeby uchazečů a studentů se SVP upravuje směrnice rektora B3-11-11-SR. Na celkové podpoře studentů se SVP spolupracuje také Správa kolejí a menz, která na základě žádosti uděluje přednostně vyhovující ubytování a zajišťuje bezbariérový přístup ke stravování.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Součástí přihlášky studenta se SVP je žádost o zohlednění specifických potřeb a příslušný doklad. Po přijetí přihlášky informuje studijní oddělení o uchazeči se SVP neprodleně Centrum. Centrum poté naváže s uchazečem za účelem diagnostiky a podání informací o postupech kontakt. Následně vypracuje Centrum návrh modifikace přijímacího řízení a pošle jej děkanovi ke schválení. V okamžiku, kdy je student se SVP přijat, informuje studijní oddělení ředitele Centra. Za zápis vyhovujících předmětů zodpovídá koordinátor. Jestliže student se SVP nemůže řádně plnit studijní povinnosti, je možné předmět do jednoho měsíce odepsat.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

Akademičtí pracovníci jsou povinni spolupracovat na tvorbě ISP, pokud je ISP nutný. Centrum uvědomí o studentovi se SVP vyučující, kterých se bude jeho výuka týkat. Vyučující upozorňuje Centrum na mimořádné události (test, laboratorní cvičení), které bude student se SVP povinen v nejbližší době plnit, v případě nutnosti Centrum zajistí alternativní řešení. Jestliže student se SVP nezvládá výuku sledovat, a to i přesto,

že byla učiněna opatření, která vyrovnávají podmínky jeho studia, je určen lektor z řad zaměstnanců nebo studentů katedry.

Zápočty, kolokvia, zkoušky i komisionální zkoušky je možné konat v případě nutnosti v prostorách Centra nebo je možné využít ke konání zkoušek a testů prodloužené lhůty. Dále je možno využít speciálního zařízení, které patří Centru a je speciálně upravené pro studenty se SVP. Píše-li student se zrakovým postižením text, u něhož je vyžadována anonymita, určený člen zkušební komise tento text přepíše do běžného písma. Podpora se vztahuje i na obsah a formu zkoušek. Zkoušející musí informace o zkoušce postoupit centru ke kontrole, je-li vše v souladu s optimálními podmínkami pro studenta se SVP. Dozor u souborných zkoušek, státních závěrečných zkoušek je stejný jako u ostatních studentů, jen je možné využít zaměstnanců Centra, pakliže se zkouška koná přímo v jeho prostorách.

Odborné pracoviště č. 13- Univerzita Pardubice (UPa)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

V rámci Univerzity Pardubice funguje Akademická poradna APUPA. Nabízí studentům se SVP ucelené poradenství (studijní, psychologické, ekonomické, speciálně pedagogické, sociální a profesní), podporu a pomoc, například ve výběru kompenzačních, reedukačních a rehabilitačních pomůcek. V současné době se pracuje na Metodickém pokynu, jehož součástí bude popis poskytovaných služeb a postupu při přijímacím řízení.

Odborné pracoviště č. 14- Vysoká škola Báňská – technická univerzita Ostrava (VŠB-TUO)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Speciálně pedagogická podpora pro studenty se SVP je na této škole realizována skrze Centrum pro studenty se specifickými nároky Slunečnice, které je součástí studijních oddělení. Systém studia studentů se SVP je určen směrnicí rektora z roku 2012. Ve směrnici nalezneme seznam poskytovaných služeb.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Přijímací řízení je realizováno v souladu s Přijímacím řádem VŠB-TUO. V případě přijetí studenta se SVP ke studiu musí tento student podat žádost o zařazení do systému studia studentů se SVP, spolu se žádostí je nutné přiložit i příslušný doklad. Pracovník specializovaného pracoviště pak zpracovává Kartu studenta zařazeného do systému.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

V průběhu studia jsou studentovi se SVP poskytnuty tyto služby: zapůjčení kompenzačních pomůcek, přizpůsobení studijních materiálů, tlumočení nebo pomoc při prostorové orientaci. Pracovník specializovaného pracoviště informuje vedoucího katedry a akademické pracovníky o studentovi se SVP. Pokud si to situace vyžaduje, může si student se SVP požádat o ISP. Bližší odkaz na specifické studijní události ve směrnici uveden není.

Odborné pracoviště č. 15- Vysoká škola ekonomická v Praze (VŠE)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Tato vysoká škola zajišťuje podporu pro uchazeče o studium a studenty se SVP prostřednictvím Střediska handicapovaných studentů (dále SHS). SHS monitoruje bezbariérovost a vede evidenci studentů se SVP. Podkladem pro podporu je směrnice rektora z roku 2011. Na zajišťování vyrovnaných podmínek pro studenty se SVP se podílí Správa účelových zařízení, která na základě žádosti zajistí studentovi se SVP ubytování odpovídající platným normám.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Studijní oddělení uvědomí Středisko handicapovaných studentů o uchazeči se SVP a zašle SHS spolu s žádostí o modifikaci přijímacího řízení a příslušným dokladem kopii přihlášky. SHS dále uchazeči se SVP poskytne informace a navrhne modifikaci přijímacího řízení (bezbariérová místnost, tlumočení, přítomnost asistenta, využívání kompenzační pomůcky atd.). O modifikaci rozhodne s konečnou platností proděkan příslušné fakulty. Informace o přijetí studenta se SVP pak oznámí studijní oddělení SHS neprodleně.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

Studentům se SVP je poskytnuta možnost ISP, který vyhotoví SHS spolu se studentem a následně jej předloží ke schválení proděkanovi dané fakulty. SHS informuje vyučujícího o veškerých úpravách výuky a přezkoušení. Technické řešení musí být schváleno garantem studijního programu. Nestačí-li student sledovat výuku, i přestože má vytvořeny optimální podmínky, je mu přidělen lektor k alternativnímu, individuálnímu výkladu nebo může výuka probíhat přímo na SHS. Směrnice dále

upravuje specifické podmínky při zkouškách a testech pro studenty se zrakovým a tělesným postižením a pro studenty se specifickými poruchami učení.

Bližší specifikace dalších studijních událostí není ve směrnici uvedena.

Odborné pracoviště č. 16- Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích (VŠTE)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Námi míněnou podporu realizuje na této škole Informačně poradenské centrum. Organizace studia je ustanovena opatřením rektora z roku 2012. Do skupiny studentů se SVP jsou v opatření rektora kromě jedinců dle typologie MŠMT zařazeni i jedinci s poruchami chování.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Uchazeč o studium se SVP je povinen kontaktovat Informačně poradenské centrum, pokud vyžaduje u přijímacího řízení asistenci. V případě že tak neučiní, koná přijímací zkoušku jako ostatní uchazeči.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

Klientem Informačně poradenského centra se student stává pouze na vlastní žádost, kterou může podat i během studia. Míru a specifikaci podpory určuje odborný pracovník. Bližší informace o postupech při specifických studijních událostech v opatření rektora uvedeny nejsou.

Odborné pracoviště č. 17 - Vysoké učení technické v Brně (VUT)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Na VUT je podpora zaštitěna Směrnicí rektora z roku 2013, podle které pracuje Poradenské centrum Přes bloky Institutu celoživotního vzdělávání (dále ICV). Zde se realizuje podpora a poradenství pro uchazeče o studium a studenty se SVP dle typologie MŠMT. S Centrem Přes bloky trvale spolupracuje tutor (konzultant), který bývá jmenovaný garantem předmětu nebo oboru. Na studijních podkladech a jejich úpravách spolupracuje s Centrem Přes bloky nakladatelství VUTIM. Koleje a menzy VUT zajišťují v případě žádosti studenta se SVP ubytování dle technických možností. Ubytování splňuje podmínky pobytu a pohybu osob s omezenou schopností pohybu a orientace. Dále Koleje a menzy VUT zajistí, aby student nebyl při výdeji stravy závislý na třetí osobně.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Před podáním přihlášky mají uchazeči o studium se SVP možnost prostřednictvím studijního oddělení získat odkaz na ICV VUT. V Centru je uchazečům ve volbě studijního oboru k dispozici poradenství. Při podávání elektronické přihlášky pak musí uchazeč požádat o zohlednění svých specifických potřeb při přijímacím řízení a při následném studiu. Pracovník ICV VUT je povinen kontaktovat uchazeče za účelem diagnostiky, prověření validity předložených dokladů, zjištění rozsahu služeb a případné úpravy přijímacího řízení. Návrh ICV VUT předává studijnímu oddělení. V případě potřeby je možno konat přijímací zkoušku v prostorách ICV VUT. Studijní podklady nebo zadání zkoušky musí být podstoupeno úpravám ICV VUT. Zápis probíhá standardně jako u ostatních studentů, pokud je jednací místnost dostupná. Registrace předmětů probíhá po konzultaci s ICV VUT, pokud to specifické potřeby studenta vyžadují.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

Úprava podmínek studia může spočívat v ISP, jehož návrh předkládá ICV VUT a garant oboru proděkanovi pro studium. Strana ICV VUT informuje vyučující o studentech se SVP. Pokud se blíží ve výuce mimořádné události, hledá vyučující se studentem řešení vyhovující oběma stranám. Není-li student se SVP schopen i za patřičné kompenzace výuku sledovat, je mu určen lektor na individuální výuku. Studentům se SVP je také umožněno absolvovat výuku v prostorách ICV VUT.

Ověřování studijních výsledků (testy, zápočty a zkoušky) je také přizpůsobeno všem specifickým potřebám dle metodiky MŠMT. Úprava zahrnuje postoupení zadání úkolů modifikace, konání zkoušek a testů v bezbariérové zkušební místnosti a navýšení časové dotace, která nesmí překročit dvojnásobek standardního času.

Odborné pracoviště č. 18- Západočeská univerzita v Plzni (ZČU)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Informační a poradenské centrum - Centrum poradenských a podpůrných služeb zajišťuje komplexní podporu pro uchazeče o studium a studenty se SVP. Ve vnitřní organizaci univerzity je tato podpora zachycena Minimálními standardy podpory z roku 2013. Na vytváření rovných podmínek pro specifické studenty se podílejí kontaktní fakultní pracoviště (úsek proděkana pro studijní a pedagogickou činnost) a studijní oddělení. Ubytování pro studenty se SVP je možno získat přednostně, pro studenty s tělesným postižením jsou k dispozici bezbariérové byty a bezbariérově jsou upraveny i menzy.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Modifikace přijímacího řízení provádí Centrum spolu s kontaktní osobou, a to na základě podání přihlášky se žádostí o úpravu přijímacího řízení. Tato přihláška musí rovněž obsahovat i příslušné doklady o uchazečových specifických potřebách.

Průběh studia a specifické studijní události studentů se SVP

Do 30 dnů od zápisu ke studiu student se SVP kontaktuje Centrum, případně kontaktní osobu, poté podává žádost o úpravu podmínek studia, k žádosti přikládá i aktuální doklad o specifických potřebách. Úpravy jsou v Minimálních standardech podpory rozepsány pro studenty se zrakovým, sluchovým a tělesným postižením, pro studenty se specifickými vzdělávacími potřebami, s chronickým onemocněním nebo oslabením a pro studenty s psychiatrickou nebo psychologickou poruchou. Zkoušky studentů se SVP mohou probíhat v prostorách Centra. Centrum zajišťuje poradenskou a konzultační činnost, stejně tak i další služby, jež jsou určeny pro studenty s tělesným oslabením (programy zdravotní tělesné výchovy - na doporučení lékaře) nebo pro studenty se SVP, kteří chtějí zažádat o speciální grant Národní agentury evropských vzdělávacích programů v rámci studentského pobytu v zahraničí (program Erasmus).

6.2 Data soukromých vysokých škol

Ze třiceti soukromých VŠ dostupných pro jedince se SVP mají pouze dvě pracoviště, jež by se přímo věnovala problematice uchazečů o studium a studentů se SVP. Ostatní soukromé VŠ potvrdily, že jsou pro studenty se SVP dostupné, ze strany VŠ byl však důraz kladen především na bezbariérovost architektonického prostředí. Všechny školy vycházejí vstříc uchazečům o studium i studentům se SVP. Individuální přístup ke studentům zajišťují v podobě individuálního studijního plánu, speciálního stipendia pro handicapované, výuky studentů se SVP z domova, ve dvou případech i specializovaným poradenstvím pro studenty se SVP (Bankovní institut VŠ Praha a.s., VŠ obchodní a hotelová s.r.o. v Brně) nebo zajištěním studia pro osoby se zdravotním postižením či omezením v rámci Univerzity třetího věku (ACADEMIA RERUM CIVILIUM – VŠ politických a společenských věd Kolín).

Data ze dvou specializovaných pracovišť soukromých VŠ budou utříděna do jedné kategorie zahrnující zajištění podpory a služeb pro zájemce o studium a studenty se SVP. Podpora není v těchto případech upravena žádným vnitřním předpisem.

Specializované pracoviště A - Metropolitní univerzita Praha o.p.s.

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Metropolitní univerzita Praha realizuje od roku 2003 program Škola bez bariér, který funguje i na pracovištích univerzity v Plzni, Hradci Králové a v Liberci. V rámci tohoto programu vzniklo Denní centrum MUP, které poskytuje poradenství a služby pro studenty s pohybovým postižením. Denní centrum MUP umožňuje speciální studijní režim či studium v jeho bezbariérových budovách. Poskytuje individuální konzultace a studijní kompenzační pomůcky (studijní materiály, notebooky, technické vybavení pro nahrávání mluveného slova a jeho přepis do tištěné podoby atd.). Student s pohybovým

postižením může získat speciální stipendium, které pokryje výši školného po celou dobu studia, díky programu Erasmus má rovněž možnost vycestovat do zahraničí.

Metropolitní univerzita Praha dlouhodobě spolupracuje při přijímacím řízení do programu Škola bez bariér s Národní radou osob se zdravotním postižením ČR. Dále spolupracuje s nejrůznějšími společnostmi a institucemi, v nichž mohou studenti s pohybovým postižením vykonávat odbornou praxi nebo zde mohou hledat pomoc při hledání a nástupu do zaměstnání.

Specializované pracoviště B - Univerzita Jana Amose Komenského v Praze s.r.o. (UJAK)

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Pod Katedrou speciální pedagogiky je zřízeno Akademické poradenské centrum UJAK – Centrum podpory pro studenty se speciálními potřebami. V tomto případě specializovaného pracoviště znamenají již speciální vzdělávací potřeby zdravotní postižení nebo zdravotní znevýhodnění. Centrum podpory poskytuje především poradenství, které se týká sociálně-právní oblasti, pedagogicko-psychologické oblasti a především studijní a profesní sféry. Studijní a profesní poradenství je určeno uchazečům o studium se SVP a studentům se SVP, kteří již na UJAK studují. Centrum také organizuje odborné semináře a jiné akce pro studenty se SVP. Poskytované služby jsou orientované na osobní asistenci, logopedickou péči a tlumočení (artikulační nebo tlumočení do znakového jazyka), je nutno se předem registrovat u pracovníků Akademického poradenského centra

7 Výsledky výzkumu

Závěrečnou analýzou budou předchozí, získaná data z veřejných vysokých škol shrnuta do stejných kategorií. Je však přidána ještě jedna kategorie, která bude obsahovat komparaci dat získaných z veřejných a soukromých vysokých škol. Níže uvedená podkapitola bude obsahovat návrhy doporučení pro optimalizaci studijních událostí.

Zajištění podpory a služeb pro studenty se SVP

Ve všech výše uvedených případech zkoumaných, veřejných, vysokých škol vzniklo specializované odborné pracoviště nebo oddělení, které se přímo zaměřuje na speciálně pedagogickou podporu pro studenty se specifickými vzdělávacími potřebami, tedy pro studenty se smyslovým postižením, s tělesným postižením, se specifickými poruchami učení, s psychickými poruchami nebo s chronickým somatickým onemocněním.

Z osmnácti zkoumaných, veřejných vysokých škol šestnáct vytvořilo vnitřní předpis (opatření, směrnice či výnos rektora, minimální standardy nebo metodický pokyn) upravující podobu poskytované podpory. Tyto vnitřní předpisy jsou reakcí na Metodiku MŠMT ČR k poskytování služeb pro studenty se specifickými potřebami. Polovina center a středisek má vypracovaný systém koordinátorů a tutorů/konzultantů, kteří garantují kvalitní a individuální práci s každým studentem se SVP, a to v rámci celé univerzity, v rámci jednotlivých fakult, v přímo specializovaných pracovištích při fakultách nebo dokonce v rámci katedry. Do realizace podpory se samozřejmě zapojují i ostatní akademičtí a neakademičtí pracovníci. Aktivně se musí zapojovat i samotný student se SVP, jeho spolupráce s odborníky je k vyrovnávání podmínek nezbytná.

V nemalé míře se na poskytování komplexní podpory podílejí i ubytovací a stravovací zařízení, která se snaží maximálně vyhovět specifickým nárokům každého studenta se SVP, který požádá o jejich služby. Centra podpory využívají nakladatelství,

fungující při veřejné vysoké škole, ke zprostředkování služeb souvisejících s úpravou studijní literatury pro studenty se SVP, centra dále spolupracují i s knihovnami.

Přijímací řízení pro uchazeče se SVP

Z analýzy dat vyplývá, že uzpůsobení přijímacího řízení je poměrně jednotné. Téměř všechny vnitřní předpisy obsahují detailní postupy, jak odborná pracoviště vedou modifikaci přijímacího řízení, a kdo se na průběhu celého řízení podílí. Systém poskytování podpory při modifikaci přijímacího řízení začíná již žádostí o zohlednění specifických potřeb, které je součástí přihlášky ke studiu. Pro urychlení celého procesu požadují některé veřejné vysoké školy v této fázi k přihlášce i přiložení dokladu (lékařská zpráva, diagnostické vyšetření apod.).

Studijní oddělení fakult jsou informována, kterému pracovníkovi neprodleně zašlou kontaktní údaje na uchazeče se SVP a ten je obratem kontaktován. V jediném případě musí uchazeč sám kontaktovat centrum poskytující podporu, aby mu byly služby poskytnuty, v ostatních případech jsou zájemci o studium se SVP kontaktováni pracovníkem daného odborného pracoviště. Od prvního kontaktu se odvíjí další spolupráce mezi uchazečem se SVP a odbornými pracovníky. Následně se obvykle provádí funkční diagnostika, a po zpracování údajů lze vytvořit návrh modifikace přijímacího řízení. Opět je vnitřním předpisem dáno, který vedoucí pracovník má ke schválení příslušného návrhu adekvátní kompetence. Odborné pracoviště se nadále podílí na organizačním a technickém zajištění modifikovaného přijímacího řízení.

Méně vnitřních předpisů se věnuje zápisu ke studiu a registraci předmětů před začátkem semestru. Podmínky při zápisu jsou upravovány z hlediska dostupnosti jednacích místností a jednací agendy, která musí být upravena tak, aby k ní měl za rovných podmínek přístup každý student se SVP. Osobou zodpovědnou za registraci správných a optimálních předmětů je sám student se SVP, ředitel odborného pracoviště, koordinátor nebo tutor, pokud ho má student přiděleného. Zde se zohledňuje i ta skutečnost, že sylabus předmětů nemusí odpovídat realitě, proto je možné předmět do jednoho měsíce od začátku semestru za asistence odborného pracoviště, koordinátora

nebo tutora odepsat, a to s nárokem na prominutí poplatků souvisejících s tímto procesem.

Průběh studia a specifické studijní události

Vyrovňovací podmínky pro studenty se SVP v žádném případě nesnižují nároky, které VŠ na své studenty klade. Průběh studia je upraven pouze tak, aby se studentovi dostávalo rovného přístupu ke vzdělávání. Aby podpora během studia probíhala řádně, bývá mezi odborným pracovištěm a studentem se SVP nejpozději před začátkem zkouškového období sepsána dohoda o poskytování servisních opatření. Poskytování vyrovňovací podpory má jistá pravidla. Za předpokladu, že se student se SVP bude chovat nebo postupovat způsobem, který bude v rozporu s pravidly, předpisy i vnitřním řádem VŠ nebo bude v rozporu s etickými zásadami, odborné pracoviště může tuto dohodu zrušit a poskytování služeb odmítnout.

Spolupráce pracovišť, specialistů a studentů se SVP je vzájemně provázaná. Odborné pracoviště informuje vyučující a ostatní pracovníky, kteří přijdou do styku s uchazečem o studium nebo studentem se SVP a nabídne jim konzultace a informace týkající se vhodné komunikaci apod. Pedagogové naopak upozorní studenta, koordinátora nebo rovnou příslušného pracovníka odborného pracoviště na mimořádné studijní aktivity jako jsou exkurze, laboratorní cvičení, semináře aj. V návaznosti na tuto informaci hledají všichni zúčastnění alternativní řešení, které taktéž zajišťují. Informace ze strany studenta se SVP (o využívání vlastních technických pomůcek apod.) jsou nezbytnou součástí k plynulému a bezproblémovému průběhu výuky a skládání zkoušek, testů či zápočtů. Existují situace, kdy VŠ poskytuje studentovi technické vybavení z vlastního inventáře. Většinou se jedná o absolvování zkoušek nebo písemných zápočtů.

Poskytované služby jsou na veřejných vysokých školách rozděleny podle cílové skupiny, která tyto služby využívá. Různé formy řešení přístupnosti studia, tedy služby či servisní opatření, lze shrnout do několika následujících bodů:

- prodloužení časové dotace na vypracování zápočtu, testu nebo zkoušky s možností poskytnutí doby na odpočinek,
- úprava studijních materiálů a literatury, které musejí být studentovi se SVP dostupné před začátkem zkouškového období (Braillovo písmo, zvětšený černotisk, digitalizovaná podoba atd.),
- úprava zadání do optimální podoby ke zkouškám a zápočtům,
- technické a technologické zázemí, které zahrnuje zpřístupňování výukových prostor, bezbariérovost akademického prostředí, přístupnost vnitřních informačních systémů, využívání speciálních tiskáren, informačních technologií aj.,
- zapůjčení kompenzačních pomůcek a pořádání kurzů o tom, jak s nimi manipulovat,
- modifikace přijímacího řízení,
- zapisovatelský a vizualizační servis,
- asistenční služby (osobní, studijní atd.),
- individuální výuka, zprostředkovaná lektorem z řad vyučujících nebo studentů,
- poradenství (speciálně pedagogické, studijní profesní, sociální psychologické),
- tvorba individuálního studijního plánu, jenž je schvalován děkanem nebo proděkanem fakulty,
- speciálně-pedagogická diagnostika.

Vnitřní předpisy některých, vysokých, veřejných škol upravují jednak podobu přisedících u zkoušek, jednak podobu dozoru, souborných zkoušek nebo státních závěrečných zkoušek, státních rigorózních zkoušek a státních doktorských zkoušek. Komise působí ve stejném složení jako u ostatních studentů, pokud se ovšem konají zmiňované zkoušky v prostorách odborného pracoviště, může být komise složena z pracovníků tohoto střediska.

Obvykle je studentovi se SVP udělována výjimka při platbě poplatků spojených například s nadstandardní dobou studia nebo v případě dodatečného zapsání či odepsání předmětů. Výjimka je udělena pouze v případech, jestliže poplatek vznikl v důsledku funkčních dopadů zdravotního postižení nebo zdravotního znevýhodnění na vzdělávací proces.

Odborná pracoviště v rámci aktualizace poskytovaných služeb spolupracují s obdobnými pracovišti na jiných VŠ a se zájmovými organizacemi a provádějí osvětovou činnost.

Komparace veřejných a soukromých vysokých škol

Porovnáme-li obecně dostupnost vysokých škol, zjistíme, že přibližně více jak polovina všech vysokých škol je pro studenty se SVP dostupná. Dostupnost zde znamená, že školy jsou připraveny překonávat bariéry, které skrývá architektonické prostředí, rovněž jsou připraveny přistupovat ke studentům individuálně, podpora je za těchto podmínek nekoordinovaná. Ve sféře soukromých i veřejných VŠ se objevují obory a programy, jež jsou pro studenty se SVP nevhodné. Studium takových oborů je totiž pro studenty se SVP nerealizovatelné, a to z toho důvodu, že jim VŠ nedokáže zajistit optimální podmínky. Dalším faktorem je velikost VŠ. Na některých vysokých školách studuje velmi málo studentů a cílová skupina, kterou se zabýváme, se tam vůbec nevyskytuje.

Z uvedených dat vyplývá, že z celkového počtu VŠ pouze menší část poskytuje koordinovanou podporu zastřešenou jedním specializovaným poradenským pracovištěm. Samozřejmě i zde se pracovníci věnují studentům se SVP individuálně. Tento individuální přístup je však cílený a je zasazen do určitého, jednotného rámce, stanoveného právě zmíněným pracovištěm. Poskytované služby jsou na srovnatelné úrovni.

Odborná pracoviště veřejných VŠ se zabývají vzdělávacím procesem, v němž je podpora pro studenty se všemi specifickými potřebami realizována komplexně a koordinovaně. Navíc mají veřejné VŠ, až na dvě, danou podporu legislativně

ošetřenou v podobě vnitřních předpisů. Tyto dvě výjimky na vnitřních předpisech pracují.

V oblasti soukromých VŠ je menší počet škol, které mají specializované pracoviště poskytující podporu ve vzdělávacím procesu, konkrétně pouze dvě VŠ. Situaci velmi ovlivňuje fakt, že soukromé vysoké školy nepobírají ze strany MŠMT ani příspěvky ani dotace, tudíž nedostávají na zvýšené náklady studia studentů se specifickými potřebami žádné finanční příspěvky. Veřejné VŠ, pakliže se danou problematikou zabývají, tyto prostředky získávají. Soukromé VŠ nemají ve své organizační struktuře ani vnitřní předpisy, které by problematiku speciálně pedagogické podpory upravovaly, nemají rovněž rozpracovanou metodiku rozsahu poskytovaných služeb, jež by upravovala postupy při specifických studijních událostech. Jedno z odborných pracovišť se specializuje dokonce pouze na podporu studentů s pohybovým postižením. Druhé pracoviště již zahrnuje do vzdělávacího procesu všechny studenty se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním.

7.1 Návrh optimalizace studijních událostí

Z kvalitativního šetření, které probíhalo v rámci vysokých škol celé České republiky, vyplývá k optimalizaci dané situace několik doporučení. Vnitřní předpisy veřejných VŠ se, až na zmínky o dozoru a přisedících ve zkušební komisi, nezmiňují o procesu státních závěrečných zkoušek. Není tak patrné, jak se při této specifické situaci postupuje a za jakých podmínek se závěrečné zkoušky studentů se SVP konají, zdali v obvyklých termínech a prostorách s ostatními spolužáky nebo naopak v termínech individuálních, ústně či písemně. Nezodpovězené zůstává i to, jakých servisních opatření se v této situaci využívá (prodloužené časové lhůty k vypracování zkoušky a následná doba odpočinku, která je v některých případech nezbytná, tlumočení apod.). Další specifickou událostí jsou závěrečné práce a jejich obhajoba. Vnitřní předpisy by měly zaznamenávat postup při poskytování servisních opatření během vypracovávání závěrečných prací a provádění výzkumného šetření. Servisní opatření

mohou být rozšířena po dobu práce na výzkumu, kdy je na studenty se SVP kladen větší nárok na samostatnost práce, oslovování a kontaktování konkrétních institucí nebo konkrétních lidí, kteří tvoří výzkumný vzorek. V řadě případů je nutné některá zařízení osobně navštívit apod. Co se týče samotné obhajoby, mělo by být uvedeno, jakou formou a jakým způsobem provést úpravy k vyrovnání podmínek během prezentace závěrečné práce. Tyto úpravy by ve vnitřních předpisech vedly k využití v praxi, k lepší orientaci v dokumentech a přehlednosti informací v nich obsažených. To samé platí i pro rozpracování metodik a postupů při poskytování podpory pro studenty s jednotlivými druhy zdravotního postižení nebo zdravotního znevýhodnění. Z výše uvedených dat lze usuzovat, že se tento návrh vztahuje pouze pro ty vysoké školy, které ještě nemají metodiky do takové úrovně rozpracované.

Veřejné vysoké školy mohou být částečnou inspirací pro soukromé vysoké školy. Minimálně se mohou soukromé VŠ soustředit na poskytování služeb celé cílové skupině. Tím je myšleno poskytování služeb a podpory nejen jedincům se somatickým nebo smyslovým postižením, ale také jedincům s poruchami učení, s narušenou komunikační schopností, s poruchami autistického spektra nebo s psychickými poruchami. Prvním krokem by mohl být vznik speciálního poradenství určeného přímo této cílové skupině.

Vztáhneme-li výzkumné šetření na zodpovězení dílčích výzkumných otázek, nalezneme jasné odpovědi. První výzkumná otázka se zabývá vnitřními předpisy upravujícími speciálně pedagogickou podporu. Z uvedených dat je patrné, že vznik vnitřního předpisu pojednávajícího o systému podpory pro studenty se SVP je svázán se vznikem odborného poradenského centra pro tuto cílovou skupinu, neboť přímo souvisí s realizací dané podpory. V šestnácti případech veřejných vysokých škol, které mají odborné pracoviště, je tento předpis vypracován a začleněn do univerzitní struktury. Ve zbylých dvou případech se na něm pracuje, nejpozději do dalšího akademického roku by měl být na daných školách zaveden.

Na straně soukromých vysokých škol je situace poněkud odlišná. Nemalou roli zde hrají v podobě financování zvýšených nákladů na studenty se specifickými potřebami příspěvky a dotace MŠMT, které jsou určeny veřejným vysokým školám, jež vykazují

podporované studium jedinců se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním. Je nutno konstatovat, že speciálně pedagogická podpora na soukromých vysokých školách není realizována do takové míry jako na veřejných VŠ, co do kvantity specializovaných pracovišť. Z celkového počtu čtyřiceti čtyř vysokých soukromých škol existuje pouze ve dvou případech specializované pracoviště zaměřené na studenty se SVP, vnitřní předpis avšak ani jedno pracoviště nemá.

Závěr

V systému terciárního vzdělávání je postavení studentů se SVP nastaveno dobře. Většina vysokých škol reaguje na jejich zájem o studium pozitivně, celkově se školy snaží o bezbariérové přístupy nejen do fyzických prostor, ale i o přístup k literatuře, k aktivitám, kurzům, pomůckám či k informačním systémům. Vysokoškolské prostředí prolamuje bariéry u intaktních studentů-spolužáků v přístupu k jedincům se SVP, čím dál více se stává v jejich vnímání speciálně pedagogická podpora nutnou samozřejmostí. Domnívám se, že vzhledem k rychlosti, s jakou se koordinovaná podpora po vysokých školách šíří, bude v blízké budoucnosti systém vysokoškolské podpory propracován, bude docházet k vylepšování a na stále větším množství vysokých škol budou také vznikat odborná pracoviště.

Smyslem práce bylo pomocí teoretických východisek analyzovat podobu speciálně pedagogické podpory na vysokých školách, přinést na ni komplexnější pohled a přednést doporučení k optimalizaci specifických událostí. Podle mého názoru podává práce obraz o struktuře poskytované podpory a o její četnosti na vysokých školách. Dílčí cíle výzkumné části, pojednávající o existenci vnitřních předpisů zastřešujících speciálně pedagogickou podporu v univerzitní struktuře a realizaci této podpory na soukromých vysokých školách, došly svého naplnění díky spolupráci odborníků a ochotě poskytnout k obsahové analýze interní materiály vysokých škol.

Návrhy optimalizace vyplývající z provedeného výzkumu se zaměřují především na oblast státních závěrečných zkoušek, která není ve vnitřních předpisech upravena. Není stanoveno, za jakých podmínek student státní závěrečné zkoušky plní, v jakých termínech a jakou formou se tyto zkoušky konají. Dalším návrhem je začlenění specifík o tvorbě závěrečných prací a jejich následné obhajobě. Z vnitřních předpisů není zřejmé, zda probíhá úprava podmínek během obhajoby tak, aby byla tato fáze ukončení studia pro studenta se SVP splnitelná. Rozšíření služeb na celou cílovou skupinu nebo vůbec vytvoření speciálního poradenství pro uchazeče o studium a studenty se specifickými vzdělávacími potřebami může být pro soukromé VŠ doporučením.

Tato práce může v upravené podobě posloužit lidem se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním, kteří se chystají studovat na vysoké škole. Je možno získat tímto způsobem přehled o tom, v jakém rozsahu se vysoké školy speciálně pedagogické podpoře věnují, stejně tak je možné seznámit se s možnostmi podporovaného studia v České republice. Práce může přispět získanými poznatky v odborné sféře. Nejen profesionálové se touto tematikou zabývají, proto může být práce přínosem ostatní široké veřejnosti.

Seznam použitých zdrojů

BARTOŇOVÁ, Miroslava. Specifické poruchy učení. In: PIPEKOVÁ, Jarmila et al. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. vyd. Brno: Paido, 2010. 402 s. ISBN 978-80-7315-198-0.

HAMADOVÁ, Petra, KVĚTOŇOVÁ, Lea a NOVÁKOVÁ, Zita. *Oftalmopedie*. 2.vyd. Brno: Paido, 2007. 125 s. ISBN 978-80-7315-159-1.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2.

HEROUTOVÁ, Markéta. Diagnostika narušené komunikační schopnosti. In: VÍTKOVÁ, Marie. *Integrativní speciální pedagogika: Integrace školní a sociální*. 2. přeprac. vyd. Brno: Paido, 2004. 463 s. ISBN 80-7315-071-9.

HORÁKOVÁ, Radka. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2012. 159 s. ISBN 978-80-262-0084-0.

HORÁKOVÁ, Radka. Uvedení do surdopedie. In: PIPEKOVÁ, Jarmila et al. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. vyd. Brno: Paido, 2010. 402 s. ISBN 978-80-7315-198-0.

JANKOVSKÝ, Jiří. *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením*. 2. dopl. vyd. Praha: TRITON, 2006. 173 s. ISBN 80-7254-730-5.

KLENKOVÁ, Jiřina. Logopedie – interdisciplinární vědní obor. In: VÍTKOVÁ, Marie. *Integrativní speciální pedagogika: Integrace školní a sociální*. 2. přeprac. vyd. Brno: Paido, 2004. 463 s. ISBN 80-7315-071-9.

KUČERA, Dalibor. *Moderní psychologie: Hlavní obory a témata současné psychologické vědy*. Praha: Grada, 2013. 213 s. ISBN 978-80-247-4621-0.

LECHTA, Viktor et al. *Diagnostika narušenej komunikačnej schopnosti*. Martin: Osveta, 1995. 267 s. ISBN 80-88824-18-4.

LUDÍKOVÁ, Libuše. Speciální pedagogika osob s postižením zraku. In: RENOTIÉROVÁ, Marie a LUDÍKOVÁ, Libuše et al. *Speciální pedagogika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. 313 s. ISBN 80-244-1475-9.

MATĚJŮ, Petr et al. *Bílá kniha terciárního vzdělávání*. 1. vyd. Praha: MŠMT, 2009. 78 s. ISBN 978-80-254-4519-8.

MATOUŠEK, Oldřich et al. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

MENTZOS, Stavros. *Přehled psychodynamiky: funkce psychických poruch*. Praha: Portál, 2012. 287 s. ISBN 978-80-262-0018-5.

NOVÁKOVÁ, Zita. Oftalmopedie. In: PIPEKOVÁ, Jarmila et al. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. vyd. Brno: Paido, 2010. 402 s. ISBN 978-80-7315-198-0.

NOVÁKOVÁ, Zita. Poznávací procesy zrakově postižených. In: VÍTKOVÁ, Marie. *Integrativní speciální pedagogika: Integrace školní a sociální*. 2. přeprac. vyd. Brno: Paido, 2004. 463 s. ISBN 80-7315-071-9.

NOVÁKOVÁ, Zita. Systém edukace zrakově postižených. In: VÍTKOVÁ, Marie. *Integrativní speciální pedagogika: Integrace školní a sociální*. 2. přeprac. vyd. Brno: Paido, 2004. 463 s. ISBN 80-7315-071-9.

NOVOSAD, Libor. *Poradenství pro osoby se zdravotníma sociálním znevýhodněním: základy a předpoklady dobré poradenské praxe*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 269 s. ISBN 978-80-7367-509-7.

PIPEKOVÁ, Jarmila et al. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. vyd. Brno: Paido, 2010. 402 s. ISBN 978-80-7315-198-0.

POKORNÁ, Věra. *Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování*. 4. vyd. Praha: Portál, 2010. 333 s. ISBN 978-80-7367-817-3.

PREISS, Marek, KUČEROVÁ, Hana et al. *Neuropsychologie v neurologii*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. 362 s. ISBN 80-247-0843-4.

RENOTIÉROVÁ, Marie, LUDÍKOVÁ, Libuše et al. *Speciální pedagogika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. 313 s. ISBN 80-244-1475-9.

SLAVÍK, Milan a kol. *Vysokoškolská pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. 256 s. ISBN 978-80-247-4054-6.

SLOWÍK, Josef. *Speciální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 160 s. ISBN 978-80-247-1733-3.

SOURALOVÁ, Eva a LANGER, Jiří. *Speciální pedagogika osob s postižením sluchu*. In: RENOTIÉROVÁ, Marie a LUDÍKOVÁ, Libuše et al. *Speciální pedagogika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. 313 s. ISBN 80-244-1475-9.

ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára et al. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

THOROVÁ, Kateřina. *Poruchy autistického spektra*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-091-7.

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením a Opční protokol. 1. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011. 73 s. ISBN 978-80-7421-037-2.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2004. 870 s. ISBN 80-7178- 802-3.

VÍTKOVÁ, Marie. *Integrativní speciální pedagogika: Integrace školní a sociální*. 2. přeprac. vyd. Brno: Paido, 2004. 463 s. ISBN 80-7315-071-9.

VÍTKOVÁ, Marie. *Somatopedické aspekty*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Brno: Paido, 2006. 302 s. ISBN 80-7315-134-0.

VOSMIK, Miroslav a Lucie BĚLOHLÁVKOVÁ. *Žáci s poruchou autistického spektra v běžné škole: Možnosti integrace na ZŠ a SŠ*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-687-2.

ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení: Specifické vývojové poruchy čtení, psaní a dalších školních dovedností*. 11. vyd. Praha: Portál, 2009. 263 s. ISBN 978-80-7367-514-1.

Internetové zdroje:

Centrum podpory studentů se specifickými potřebami: Poskytované služby. *Jcu.cz* [online]. ©2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.jcu.cz/centrum-ssp/poskytovane-sluzby>

ČESKO. Listina základních práv a svobod. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, roč. 1993, částka 1, usnesení předsednictva České národní rady č. 2, s. 17-23. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

ČESKO. Vyhláška č. 73 ze dne 9. února 2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných v platném znění vyhlášky č. 147/2011 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-73>

ČESKO. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006. Dostupný z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13640/z_108_2006.pdf

ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111>

ČESKO. Zákon č. 198 ze dne 23. dubna 2008 o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008. Dostupný z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/198-2009-sb-o-rovnem-zachazeni-a-o-pravnich-prostredcich-ochrany-pred-diskriminaci-a-o-zmene-nekterych-zakonu-antidiskriminacni-zakon/>

ČESKO. Zákon č. 329 ze dne 13. října 2011 o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-329>

ČESKO. Zákon č. 384 ze dne 23. září 2008 o komunikačních systémech osob neslyšících a hluchoslepých osob a o změně dalších zákonů a další související zákony. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008. Dostupný z: <http://www.cun.cz/dokumenty/zakon-o-komunikacnich-systemech-neslysicich-a-hluchoslepych-osob-zakon-c-384-2008-sb.pdf>

ČESKO. Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004. Dostupný z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>

Epilepsie: Jak často se vyskytuje?. *Akademické centrum pro epileptologii a epileptochirurgii LF MU* [online]. ©2009 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: <http://www.epilepsiebrno.cz/epilepsie-jak-casto-se-vyskytuje.html>

Grades of hearing impairment. *World Health Organization* [online]. ©WHO 2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné také z: http://www.who.int/pbd/deafness/hearing_impairment_grades/en/

Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání – ISCED. *Český statistický úřad*. [online]. [citováno 2014-02-20]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/mezinarodni_standardni_klasifikace_vzdelavani_isced

MŠMT. *Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy* ze dne 29. ledna 2014. č. j. MSMT-1318/2014-1. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysokym-1>

Klíčová slova

Terciární vzdělávání

Student se specifickými vzdělávacími potřebami

Podpora

Přílohy

Příloha č. 1 – Seznam poradenských center na veřejných vysokých školách

Příloha č. 2 – Seznam veřejných vysokých škol

Příloha č. 3 – Seznam soukromých vysokých škol

Příloha č. 1

1. Česká zemědělská univerzita v Praze (ČZU)

Institut vzdělávání a poradenství - Oddělení pro zdravotně znevýhodněné studenty

Vnitřní předpis:

Minimální standardy poradenské a studijní podpory poskytované uchazečům o studium a studentům se specifickými vzdělávacími potřebami na ČZU v Praze

Prof. PhDr. Beáta Krahulcová, CSc. a Mgr. Jiří Votava - Pracovníci oddělení

2. České vysoké učení technické v Praze (ČVUT)

Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami Elsa

Vnitřní předpis:

Metodický pokyn č. 1/2012 o podpoře studentů se specifickými potřebami na ČVUT

<http://www.elsa.cvut.cz/media/metodicky-pokyn-cvut.pdf>

Metodický pokyn k evidenci studentů se specifickými potřebami na ČVUT

http://www.elsa.cvut.cz/media/MP_Evidence_SSP2012-13-1.pdf

Mgr. Barbora Čalkovská – vedoucí střediska

3. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (JU)

Centrum podpory studentů se specifickými potřebami

Vnitřní předpis:

Opatření rektora č. 231/2013 k přijímacímu řízení uchazečů se specifickými potřebami na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích

http://www.jcu.cz/documents/rectors_proceedings/platna-opatreni/2013/r-231-z-1.-3.-2013/view

Mgr. Zdeněk Toušek - vedoucí centra

4. Masarykova univerzita v Brně (MU)

Středisko Teiresiás

Vnitřní předpis:

Směrnice rektora č. 4/2003 O studiu osob se specifickými nároky

PhDr. Petr Peňáz - ředitel střediska

5. Mendelova univerzita v Brně (MENDELU)

Poradenské centrum Institutu celoživotního vzdělávání

Vnitřní předpis:

Směrnice rektora 8/2012 Podpora studentů se specifickými potřebami při studiu

Podpora studentů a uchazečů o studium se specifickými studijními potřebami

http://www.icv.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=32527;download=109281

Mgr. Alena Krejčí, Dis. - vedoucí poradenského centra

6. Ostravská univerzita v Ostravě (OU)

Centrum Pyramida

Vnitřní předpis:

Směrnice rektora č. 195/2013 Podpora uchazečů a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami na OU

http://pyramida.osu.cz/obr/smer_rek-2013195.pdf

Metodika podpory a vyrovnávání podmínek při studiu studentům se specifickými vzdělávacími potřebami na OU v Ostravě

http://pyramida.osu.cz/obr/MethodikaOU_studentiSSP_%202012_format.pdf

PaedDr. Renáta Kovářová, Ph.D. – vedoucí centra

7. Slezská univerzita v Opavě (SU)

Akademická poradna a Centrum pro studenty se SVP

Vnitřní předpis:

Minimální standardy podpory pro uchazeče a studenty se zdravotním postižením

<http://www.slu.cz/su/slu/cz/poradenska-centra/dokumenty-1/minimalni-standardy-podpory-pro-uchazece-a-studenty-se-zdravotnim-postizenim>

Mgr. Petr Ryppl - Vedoucí akademické poradny

8. Technická univerzita v Liberci (TUL)

Akademická poradna a centrum podpory

Vnitřní předpis není

Mgr. Iveta Pospíšilová a Mgr. Alena Malinová – poradenství pro studenty se speciálními potřebami

9. Univerzita Hradec Králové (UHK)

Středisko podpory pro studenty se specifickými potřebami Augustin

Vnitřní předpis:

Rektorský výnos č. 15/2013 – Podpora uchazečů a studentů se specifickými potřebami na UHK

<http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/rektorat/poradenske-centrum/augustin/Augustin/Rektorský%20výnos%20č.%2015-2013.pdf>

Metodický pokyn k realizaci podpory uchazečům a studentům se specifickými potřebami na UHK

<http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/rektorat/poradenske-centrum/augustin/Augustin/Methodický%20pokyn%20k%20realizaci%20podpory%20uchazečům%20a%20studentům%20se%20specifickými%20potřebami.pdf>

Mgr. Lucie Slezáková Misařová – vedoucí centra

10. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP)

Univerzitní centrum podpory pro studenty SVP

Vnitřní předpis:

Metodika podpory a vyrovnání podmínek při studiu uchazečů a studentů se specifickými vzdělávacími potřebami na Univerzitě J. E. Purkyně Ústí nad Labem

Ing. Josef Vozáb - vedoucí centra podpory

11. Karlova univerzita v Praze (UK)

Kancelář pro studenty se speciálními potřebami

Vnitřní předpis:

Opatření rektora č. 9/2013 Standardy podpory poskytované studentům a uchazečům o studium se speciálními potřebami na Univerzitě Karlově v Praze

<http://www.cuni.cz/UK-5297.html>

PhDr. Kateřina Šámalová, Mgr. Jana Smolíková, Bc. Alice - pracovníci kanceláře

12. Univerzita Palackého v Olomouci (UP)

Centrum podpory studentům se specifickými vzdělávacími potřebami

Vnitřní předpis:

Směrnice rektora B3-11-11-SR Uchazeči a studenti se specifickými potřebami

http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/dokumenty/2011/SRB3-11-11.pdf

Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D. – ředitelka centra

13. Univerzita Pardubice (UPa)

Poradna APUPA

Vnitřní předpis: Metodický pokyn v přípravě

PhDr. Sabina Slavičková – Koordinátorka poradny APUPA

14. Vysoká škola Báňská – technická univerzita Ostrava (VŠB-TUO)

Centrum pro studenty se specifickými nároky Slunečnice

Vnitřní předpis:

Směrnice rektora č. TUO_SME_12_004 Systém studia studentů se specifickými potřebami

Doc.Ing. Lenka Kauerová CSc. – proděkanka pro prezenční studium

15. Vysoká škola ekonomická v Praze (VŠE)

Středisko handicapovaných studentů

Vnitřní předpis:

Směrnice rektora č. 03/2011 Zásady systému pro poskytování pomoci osobám se specifickými studijními potřebami na VŠE v Praze

<http://www.vse.cz/predpisy/276>

Martin Ctibor – ředitel

16. Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích (VŠTE)

Informačně poradenské centrum

Vnitřní předpis:

Opatření rektora č. 20/2012 k organizaci studia pro studenty se specifickými vzdělávacími potřebami

https://is.vstecb.cz/do/5610/uredni_deska/1909073/

Bc. Irena Šimečková – pracovnice poradenského centra

17. Vysoké učení technické v Brně (VUT)

Poradenské centrum ICV přes bloky

Vnitřní předpis:

Směrnice rektora č. 3/2013 Uchazeči a studenti se specifickými potřebami na VUT

<http://www.presbloky.cz/cs/dokumenty>

Mgr. Naďa Botková - kontaktní osoba Handicap poradny

18. Západočeská univerzita v Plzni (ZČU)

Informační a poradenské centrum - Centrum poradenských a podpůrných služeb

Vnitřní předpis:

Minimální standardy podpory poskytované uchazečům o studium a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami na Západočeské univerzitě v Plzni

Bc. Pavla Hrabačková - Vedoucí Informačního a poradenského centra

Příloha č. 2

Akademie múzických umění v Praze (AMU)
Akademie výtvarných umění v Praze (AVU)
Česká zemědělská univerzita v Praze (ČZU)
České vysoké učení technické v Praze (ČVUT)
Janáčkova akademie múzických umění v Brně (JAMU)
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (JU)
Masarykova univerzita (MU)
Mendelova univerzita v Brně (MENDELU)
Ostravská univerzita v Ostravě (OU)
Slezská univerzita v Opavě (SU)
Technická univerzita v Liberci (TUL)
Univerzita Hradec Králové (UHK)
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP)
Univerzita Karlova v Praze (UK)
Univerzita Palackého v Olomouci (UP)
Univerzita Pardubice (UPa)
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (UTB)
Veterinární a farmaceutická univerzita Brno (VFU Brno, popř. VFU)
Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (VŠB-TUO)
Vysoká škola ekonomická v Praze (VŠE)
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze (VŠCHT Praha)
Vysoká škola polytechnická Jihlava (VŠPJ či VŠP Jihlava)
Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích (VŠTE)
Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze (VŠUP v Praze)
Vysoké učení technické v Brně (VUT)
Západočeská univerzita v Plzni (ZČU)

Příloha č. 3

Bankovní institut vysoká škola, a.s. - Praha
Evropský polytechnický institut, s.r.o. - Kunovice
Vysoká škola hotelová v Praze 8, s.r.o.
Vysoká škola finanční a správní, o.p.s. - Praha
Vysoká škola Karlovy Vary, o.p.s.
Vysoká škola podnikání, a.s. - Ostrava
ŠKODA AUTO Vysoká škola o. p. s - Mladá Boleslav
International ART CAMPUS Prague, s.r.o.
Soukromá vysoká škola ekonomických studií, s.r.o. - Praha
Vysoká škola obchodní v Praze, o.p.s.
Akademie STING, o.p.s. - Brno
Metropolitní univerzita Praha, o.p.s.
Univerzita Jana Amose Komenského Praha, s.r.o.
Vysoká škola Karla Engliš v Brně, a.s.
Anglo-americká vysoká škola, o.p.s. - Praha
Pražská vysoká škola psychosociálních studií, s.r.o. - Praha
Vysoká škola aplikovaného práva, s.r.o. - Praha
Vysoká škola ekonomie a managementu, o.p.s. - Praha
University of New York in Prague, s.r.o.
Vysoká škola manažerské informatiky, ekonomiky a práva, a.s.
Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, o.p.s.
Mezinárodní baptistický teologický seminář Evropské baptistické federace, o.p.s. -
Praha
Západomoravská vysoká škola Třebíč, o.p.s.
Academia Rerum Civilium - Vysoká škola politických a společenských věd, s.r.o. -
Kolín
Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s. - České Budějovice
Rašínova vysoká škola s.r.o. - Brno

Vysoká škola regionálního rozvoje, s.r.o. - Praha
Filmová akademie Miroslava Ondříčka v Písku, o.p.s.
Vysoká škola tělesné výchovy a sportu Palestra, s.r.o. - Praha
NEWTON College, a.s. - Brno
Vysoká škola logistiky, o.p.s. - Přerov
Vysoká škola zdravotnická, o.p.s. - Praha
B.I.B.S., a.s. Brno International Business School
Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, s.r.o.
Moravská vysoká škola Olomouc, o.p.s.
Vysoká škola obchodní a hotelová, s.r.o. - Brno
CEVRO Institut, o.p.s. - Praha
Unicorn College s.r.o. - Praha
Vysoká škola realitní - Institut Franka Dysona s.r.o.
Vysoká škola sociálně-správní, Institut celoživotního vzdělávání Havířov, o.p.s.
AKCENT College, s.r.o. - Praha
Archip, s.r.o.
Vysoká škola aplikované psychologie, s.r.o.
ART & DESIGN INSTITUT, s.r.o.